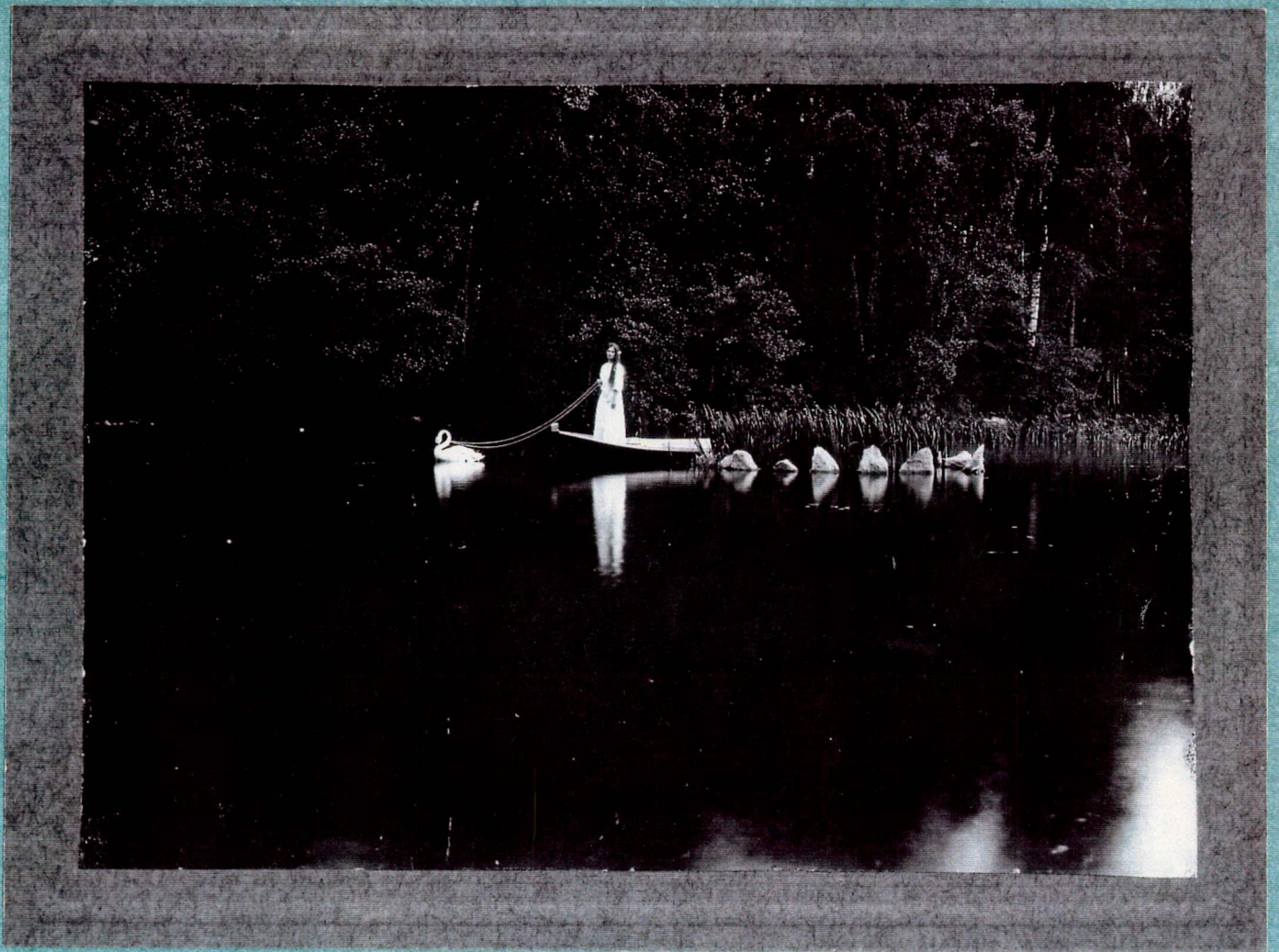

56/1.9.2016

U R A J Ä R V E N K A R T A N O

MAISEMAPUISTON JA PUUTARHAN
RESTAUROINTI- JA HOITOSUUNNITELMA

SELOSTUS 5. 8. 1994

MUSEOVIRASTO RAKENNUSHISTORIAN OSASTO
MAISEMASUUNNITTELU HEMGÅRD

kuva 1 Näkymä Urajärven kartanolle ja järvelle etelästä vuosisadan alussa
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

kansi: Hugo von Heidemanin ottama kuva sukulaistytöstä Elsa "Liljojen saaren" äärellä.
Kuvaan liittyy Hugon kirjoittama runo:
*"Lugn är kvällen, ej ett blad, ej strå sig böjer,
uppå sommarsjö ett purpurskimmer dröjer.
Långt, långt öfver djupa vatten öfver milsvid fjärd
förs Elsa af en svan till drömmens ljusa värld."*

(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

URAJÄRVEN KARTANO

MAISEMAPUISTON JA PUUTARHAN HOITO- JA
RESTAUROINTISUUNNITELMA

S I S Ä L T Ö

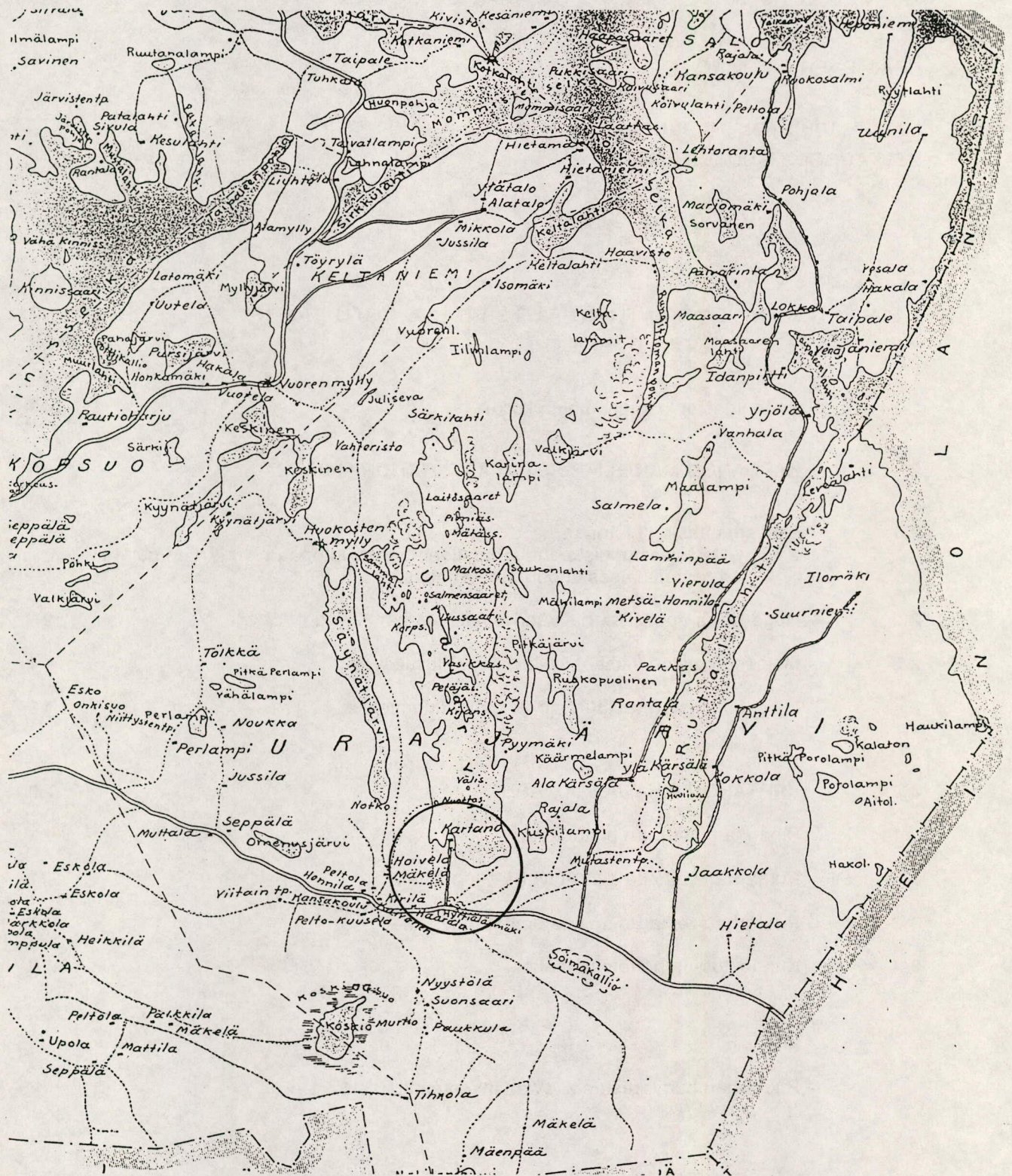
URAJÄRVEN KARTANON PUISTO JA PUUTARHA

1 .	YLEISTÄ	3
1.1	Suunnittelijat ja suunnittelun kulku	4
2.	KARTANON MAISEMAPUISTO JA KULTTUURIMAISEMA	5
2.1	Maisemapuiston historiaa	5
2.12	Maisemapuisto puutarhataiteen tyyli-suuntana ja Urajärven puisto suomalaisessa puutarhataiteessa	7
2.2	Hugo-herran polku, sen levähdyspaikat ja nähtävyydet	9
2.3	Maisemapuiston vaiheet 20-luvulta 90-luvulle	14
2.4	Maisemapuiston restaurointi- ja hoitosuunnitelma	16
3.	KARTANON PIHA JA PUUTARHA	23
3.1	Pihan ja puutarhan historiasta	23
3.2	Puutarhan vaiheita 1920-luvulta 1990-luvulle	27
3.3	Puutarhan restauroinnin ja hoidon tavoitteet	27
3.4	Kunnostus- ja hoitotoimenpiteet	29

LIITTEET :

Puutarhan puuvartisten kasvien inventointitaulukko 1992

LÄHDELUETTELO

kuva 2 Ote Asikkala pitäjän kartasta toimittanut Eemeli Töyrylä ja Onni Ollila v.1913
 Oy Pneuma A.B. Helsinki
 (Maanmittaushallituksen arkisto)

URAJÄRVEN KARTANON PUISTO JA PUUTARHA

1 YLEISTÄ

Kun Lilly von Heideman vuonna 1917 testamenttasi Urajärven kartanon Suomen Muinaismuistoyhdistykselle museoksi, hänen erityisenä toiveenaan oli puutarhan ja puiston säilyminen hoidettuina tuleville sukupolville.

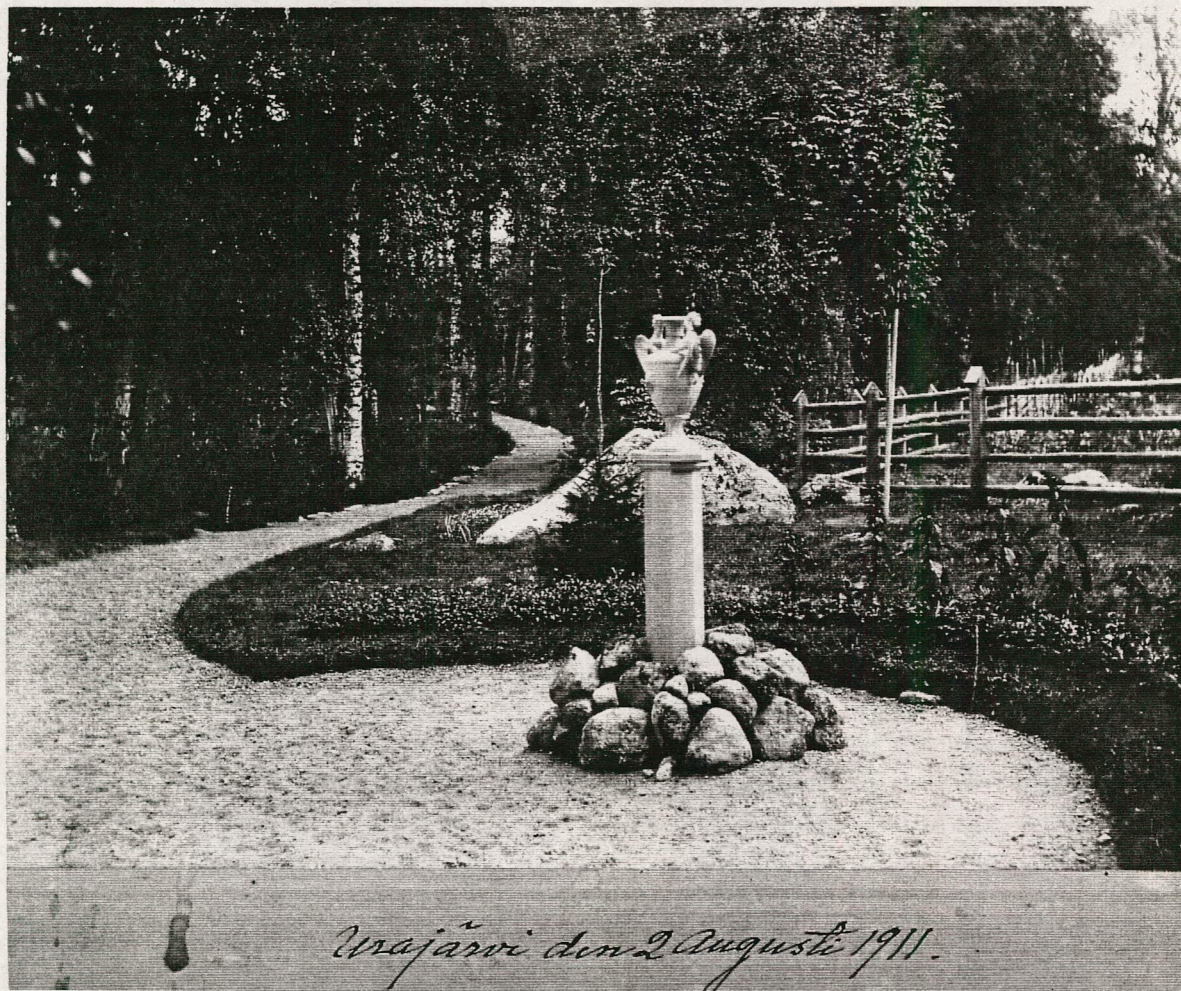
Puutarha sijaitsee päärakennuksen yhteydessä, rakennuksen eteläpuolella. Se oli vuosisadan alussa yhdistelmä hedelmätarhaa ja kukkaistutuksilla sekä tunnelmaa antavilla havupuilla jalostettua koriste puutarhaa. Sitä ympäröi kahdelta sivulta valkoinen ja yhdeltä sivulta yksinkertaisempi maalaamaton puuaita. Pihan puolelle antoi juhlavuutta kukkaryhmillä koristeltu, huolellisesti hoidettu pyöröylä pääsisäänkäynnin edessä. Vuosikymmenien saatossa kasvillisuus on muuttanut muotoaan tai kokonaan hävinnyt mutta puutarhan perusrakenne on karsimisista huolimatta säilynyt.

Kartanon maisemapuisto ulottui päärakennuksesta länteen aina kartanon rajalle asti käsittäen vaihtelevasti rantalehtoa, avointa rinneriittyä, ja täysikasvuista metsää. Puisto oli saanut hahmonsaa von Heidemanin sisaruksien käsissä 1800-luvulla vallinneiden romanttisten puutarhahanteiden mukaisesti. Rantalehdosta mäen laelle kulkeva puistokäytävä (nykyinen polku) ja sen varrella olevien levähdys- ja näköalapaikkojen rakennelmat ja istutukset riittivät tekemään Urajärven rannan kulttuurimaisemasta puiston. Mittavat puistorakennustyöt eivät olleet tarpeen.

Sisarusten kiintymys puistoon ja puutarhaan lienee vuosisadan vaihteen jälkeen vuosi vuodelta voimistunut. Tämä ilmenee myös heidän hallussaan olleista lukuisista valokuvista. Sukulaisilleen lähettämiin puistovalokuviiin Hugo von Heideman usein liitti tunnelmallisen runon, jossa hän romanttiselle tyyliilleen uskollisena ylisti järven rauhaa ja kauneutta ja rantamaiseman lempeyttä.

Vuosikymmenien aikana Urajärven kartanomaisema on muuttunut näkyvällä tavalla. Hoidon vähäisyyden vuoksi luonto on vallannut takaisin puiston puutarhamaisia osia ja karjanhoidon lakkauttamisen jälkeen ovat entiset niityt ja hakamaat metsittyneet. Maisemanhoitotoimenpiteitä puiston arvokkaiden piirteiden säilyttämiseksi on ehdotettu jo 50-luvulta lähtien (puutarha-arkkitehti Jussi Jännes ja arkkitehti Ola Hansson 1954, arkkitehti Margit Antikainen 1971, FK Sauvo Henttonen 1988)

Urajärven kartanomuseo siirtyi vuonna 1986 museoviraston haltuun. Vuonna 1990 Museovirasto tilasi Urajärven kartanopuutarhan ja -puiston restaurointi- ja hoitosuunnitelman toimistoltani. Suunnittelutyön tarkoituksena on laatia selkeät hoito-ohjeet käytännön maisemanhoidolle kartanopuistossa ja puutarhassa siten että puiston piirteet säilyisivät v. Heidemanin sisarusten haluamassa muodossa tulevaisuudessakin.

kuva 3 Runeudden
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

1.1 Suunnittelijat ja suunnittelun kulku

Urajärven maisemapuiston ja kartanopuutarhan restaurointi- ja hoitosuunnitelma aloitettiin syksyllä 1990. Suunnittelusopimus Museoviraston rakennushistorian osaston ja konsultin Maisemasuunnittelu Hemgårdin kanssa solmittiin 18. lokakuuta 1990. Työstä toimistossa on vastannut maisema-arkkitehti MAL Gretel Hemgård. Työhön ovat toimistossa lisäksi osallistuneet arkkitehti yo Tiina Taipale ja hortonomi Monica Elander-Heino.

Käytännön maisemanhoitotyötä ryhdyttiin toteuttamaan jo talvella 1991, jolloin tehtiin ensimmäiset raivaustyöt. Maisemanhoidon onnistumisen kannalta on pidetty tärkeänä, että raivaustyötä on voitu tehdä vaiheittain ja varovaisesti edeten. Ensimmäisten puiden kaatojen jälkeen on jatkotoimenpiteistä aina sovittu maastossa yhteistyössä museoviraston metsänhoitajan Heimo Pajusen kanssa, joka työnjohtajana on ansiokkaalla tavalla vastannut metsätöistä.

Museovirastossa työtä on valvonut arkkitehti Maire Mattinen vuoden 1993 alkuun asti, jonka jälkeen tehtävää on hoitanut arkkitehti Marja Ivars. Suunnittelutyöryhmään ovat lisäksi osallistuneet Teppo Korhonen, Tapio Hirvonen, Erkki Törmi, Anita Hyvärinen, Raija Järvelä-Hynynen ja Lea Värtinen museovirastosta.

Puiston ja puutarhan puukalusteiden ja aitojen suunnittelusta on vastannut arkkitehti Ulla Rahola.

2 KARTANON MAISEMAPUISTO JA KULTTUURIMAISEMA

Urajärven kartanon maisemapuisto alkoi saada muotonsa vuoden 1897 jälkeen, sisarusten Hugo ja Lilly von Heidemanin perittyä velipuolensa Frans von Heidemanin Sysmässä sijaitsevan Rantalan kartanon. Sen myytyään he vaurastuivat niin, että saattoivat ryhtyä vapaammin noudattamaan mielihalujaan. Näihin kuuluivat lukuisat ulkomaanmatkat ja myöhemmin kotikartanon kaunistaminen.

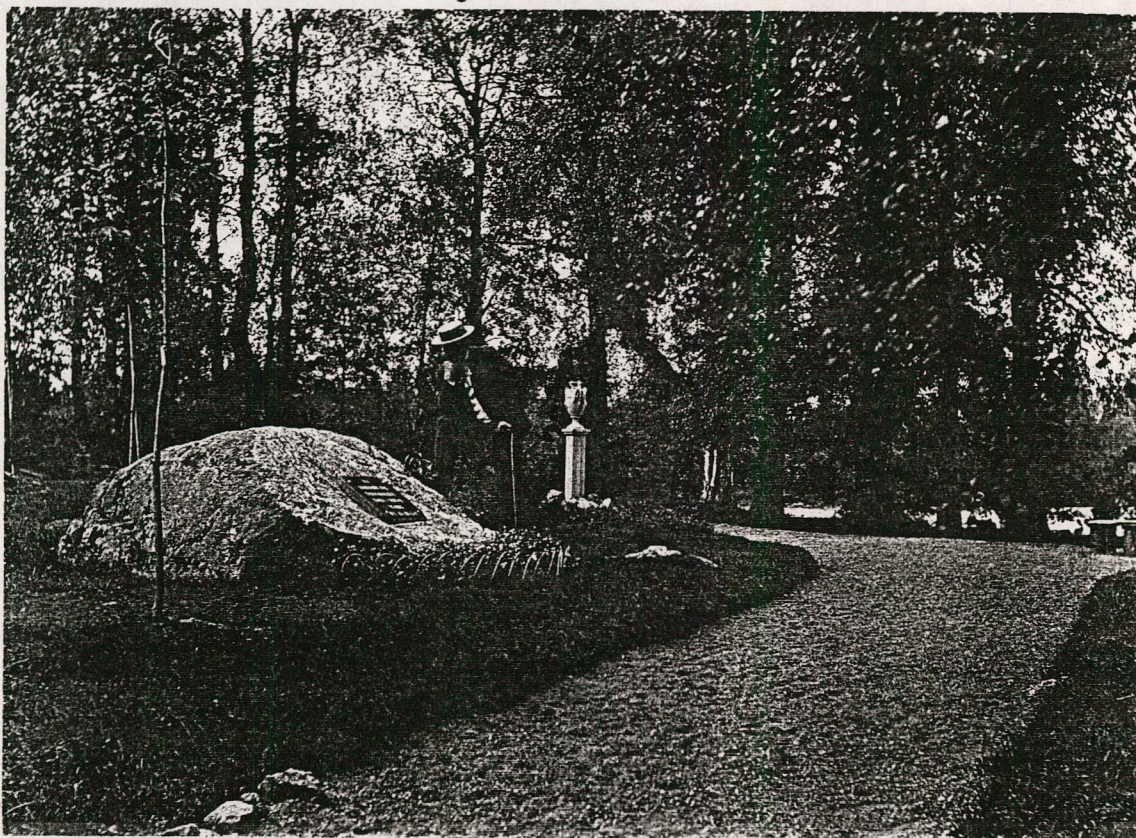
Merkillepantavaa on, että mittavimmat työt puiston kaunistamiseksi tehtiin Urajärvellä vain muutama vuosi ennen Hugo von Heidemanin kuolemaa, Hugon ollessa noin 60-vuotias. Hän kuoli uudenvuodenaattona 1915 ja hänen sisarensa Lilly kuoli kaksi vuotta myöhemmin, vuonna 1917 69-vuotiaana.

2.1 Maisemapuiston historiaa

Muinaismuistoyhdistykselle luovutettu aineisto sisältää runsaasti puistosta ja puutarhasta otettuja valokuvia, mutta puistotyön ilmeisestä mittavuudesta ja isäntäväen sitä kohtaan osoittamasta innostuksesta huolimatta jäämistöstä ei löydy vastausta kysymykseen miksi sisarukset ryhtyivät puistoa rakentamaan. Tiedetään vain Via Nova-polun valmistuneen vuonna 1912 ja Valhalla-tempppelin valmistuneen vuonna 1913. Valokuvien perusteella voidaan olettaa myös muiden rakennettujen osien olevan samoilta ajoilta, vuosien 1912 ja 1914 väliltä. On mahdollista, että puiston luominen liittyisi johonkin suvun merkkitapahtumaan. Nimensä ja valmistumisvuotensa perusteella voidaan Valhallan vahvasti olettaa liittyneen säveltäjä Richard Wagnerin juhlavuoteen. Toukokuun 25. päivänä 1913 oli kulunut 100 vuotta Wagnerin syntymästä. Hugo von Heidemanin tiedetään olleen suuri Wagnerin ihailija.

Ilmeisintä on, että sisarukset ja varsinkin Hugo olisivat pyrkineet tietoisesti luomaan sukukartanostaan ihanteidensa mukaista kuvaa jälkimaailmalle muistomeriksi von Heidemanin aatelissuvusta. Olivatko siis puiston hienoudet pikemminkin osa tulevaisuudelle luovutettavaksi tarkoitettua museota kuin heille itselleen ja ystävilleen tarkoitettua keidasta ja kesäisten juhlien kaunista ympäristöä.

Suvulla ei sisarusten jälkeen ollut Urajärvellä jatkajia, mutta poikkeuksellisen kauniin puiston ympäröimä kartano nostaisi ehkä heidän elämäntyönsä kunniaan jälkimaailman silmissä. Tämä ajatus lienee ollut keskeinen syy sisarusten päättäessä testamentissaan lahjoittaa kartano Muinaismuistoyhdistykselle. Vuonna 1916 Lilly von Heideman kävi neuvotteluja kartanon kohtalosta Axel Heikelin kanssa. Tämä oli ehdottanut kartanon siirtämistä Seurasaaren ulkoilmuseoon, johon Lilly von Heideman ei kuitenkaan ollut suostunut. (P.Karhunen 1988). Päätös testamentata kartano Muinaismuistoyhdistykselle syntyi tässä neuvottelussa. Lilly von Heidemanin kuoltua, eräässä muistokirjoituksessa mainitaan hänen itse toivoneen Urajärvestä ulkoilmamuseota ja "lepopaikkaa väsyneille naistaitelijoille" (HBL 5. 10. 1917). Tämä on ymmärrettävää, sillä Urajärven puisto ja kaunis maisema ei ollut siirrettävissä rakennuksien mukana Seurasaaren.

kuva 4 Hugo von Heideman "muistokiven äärellä"
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

kuva 5 Suihkulähde polun varrella rantalehdossa
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

2.12 Maisemapuisto puutarhataiteen tyyli-suuntana ja Urajärven puisto suomalaisessa puutarhataiteessa

Tyylillisesti puisto vastasi aikaudelle tunnusomaista, alkujaan Englannista peräisin olevaa maisemapuiston suuntausta, joka erilaisin sovellutuksin hallitsi eurooppalaista puisto- ja puutarhakulttuuria 1700-luvun puolivälistä lähtien ja koko 1800-luvun ajan. Kuuluisimmat esikuvat Suomessa olivat jo tuohon aikaan laajasti tunnettu Monrepos'n puisto sekä 1800-luvun lopulla Karlbergin (Aulangon) puisto Hämeenlinnassa. Romanttisen maisemapuiston keskeisimpiä ideoita on kunnioittaa luontoa, maiseman omia muotoja ja nostaa niitä esiin tekijänsä kulloinkin haluamalla tavalla mutta toisaalta hyvin tarkkojakin muoto-ohjeita ja tyyllisääntöjä noudattaen. Sellaisenaan, vailla antiikin aiheita ja rakennettuja yksityiskohtia maisema oli puistoksi liian arkinen, eikä ilmaissut omistajansa arvoa ja sivistystasoa.

Maisemapuiston sommittelussa ihanteena olivat luonnon omat muodot, polkujen pehmeästi kaartuvat linjaukset, viljelymaiseman niityt ja pellot sekä vaihtelua ja lintujen laulua tarjoavat varjoiset lehdot ja metsät. Näkymät ja näköalat olivat keskeisiä, mutta suoralinjaisien näköakselien korostamista oli vältettävä. Näkösuuntaa ei osoitettu samansuuntaisilla näkyvillä linjauksilla maastossa - sen enempää puukujanteilla kuin suorilla käytävilläkään. Suoralinjaista Via Nova-polkua Valahallasta järven rantaan voidaan siis pitää romanttisen maisemapuiston tyyli-rikkona. Ehkä esikuva oli peräisin keskieuroopan barokkiaikaisista monumenteista tai uudemmista sankarimuistomerkeistä. Oltiinhan Euroopassa jo Lilly ja Hugo von Heidemanin vieraillessa keskieuroopan maissa 1900-luvun alkuvuosina siirtymässä uuteen muotokieleen, suoraviivaisuutta ja symmetriaa ihannoivaan arkkitehtoniseen tyyliin.

Urajärven kumpuileva rantamaisema soveltui erinomaisesti maisemapuiston perusidean toteuttamiselle. Romanttista tunnelmointia ja maisemanihailua oli helppo lavastaa järven vaihtelevaan rantamaisemaan.

Mannermaisiin tai englantilaisiin esikuviinsa verrattuna puisto on varsin vaatimaton sekä kooltaan että sisällöltään. Aikansa suomalaisena kartanopuistona se erottui omaksi lajikseen persoonallisten aiheittensa ansiosta, varsinkin kuriositeetinomaisisten eläinhahmojensa ja taruolentojensa vuoksi. Näitä Hugo sijoitti milloin rantakivelle, metsän siimekseen milloin puutarhaan.

Kartanopuistojen kukoistuskaudella 1800-luvun alussa ja myöhemmin 1800-luvun lopussa olivat erilaiset antiikin aiheiset temppeilit, siltarakenteet tai patsaat tyyppillisiä suomalaisissa kartanopuistoissa, mutta Valhallan pylväikölle ei löydy Suomesta esikuvaa.

Laidunalueita ja arkista viljelytyötä ei Urajärvellä häädetty puistomaisemasta. Ne vain rajattiin tarkoituksenmukaisilla aidoilla puiston tärkeimpien levähdyspaikkojen suojaamiseksi vahingoilta ja vaurioilta. Erilaisten aitojen kirjo oli suuri, mutta yksinkertaistenkin pisteaitojen ulkonäköä parannettiin pienillä yksityiskohdilla.

kuva 6 Järven rannasta mäen laelle. Valhallaan johtava tie "Via Nova" kuva vuodelta 1912
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

2.2 Hugo-herran polku, sen levähdyspaikat ja nähtävyydet

Puiston keskeisimpänä aiheena on rantaa myötäilevä polku, jonka tehtävänä on johtaa kulkija elämyksestä ja tunnetilasta toiseen, näköalasta tai levähdyspaikasta seuraavaan. Polku tehtiin huolella että se pysyi kuivana kosteammissakin notkelmissa ja lehdoissa. Se oli hiekkapintainen ja pengerreretty kivillä. Levähdyspaikat kohennettiin puutarhamaiseksi tasoitetuilla hiekkapinnoilla, leikatuilla nurmilla, antiikin aiheisilla esineillä tai koristeaiheilla ja istutuksilla. "H u g o - h e r r a n - p o l u k s i" nimetty kulkureitti alkaa kartanoniemen kärjestä, kulkien niemen läntistä rantaviivaa ja tervalepikkoa myötäillen ohittaen ensin rinteessä sijaitsevan k i v i k u m m e l i n. Kartanoniemen keskivaiheilla kulkija johdetaan polun yli kaartuvan r a u n i o p o r t t i n läpi. Luonnonkivistä taidolla tehty rakennelma jatkuu kivimuurina kartanon pihalle ja sen päätteensä on puinen "F å g e l b o" (Lintukoto) pihan reunassa.

kuva 7 Raunioportti päärakennuksen alapuolella
valok. v.1992, Gretel Hemgård

Polun jatkuessa lahden poukaman rantalehtoon ylitetään kaksi puurakenteista valkoista s i l t a a ja saavutaan rantalehdon varjoon rakennetun s u i h k u - l ä h t e e n paikalle. Suihkulähdettä ei enää ole. Se oli sementistä rakennettu ja maalattu, klassisen muotoinen pyöreä allas, jonka keskellä kohosi vesi noin 1m korkuiseksi kapeaksi säteeksi. Vesi johdettiin noin 50 m ylempänä olevasta lähteestä suihkukaivoon. Lähteestä haettiin myös kartanon talousvesi ja aidan kohdalla sinne kuljettiin kierreportin läpi. Järven poukama oli matala. Sen keskellä oli kauniiden pystykivien reunustama

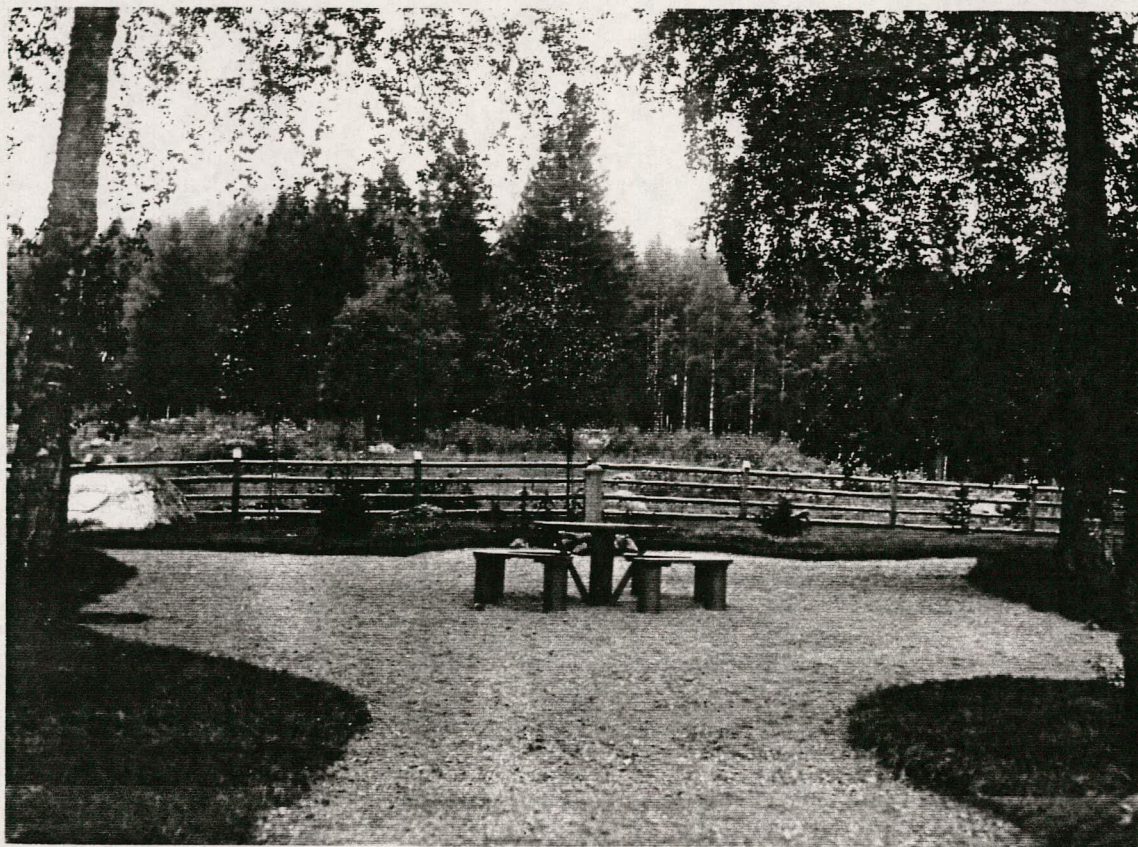
"L i l j o r n a s ö" (Liljojen saari) . Saari oli pieni, vain 2-3 m halkaisijaltaan. Kooltaan se vastasi maisemapuutarhojen tekolammille tyypillistä lintujen pesäsaarta. Liljat olivat saarelle istutettuja

kurjenmiekkaja. Pienen saaren viereen sijoitettiin uiskentelemaan ulkomaanmatkoilta hankittu valkoinen tekojoutsen "S v a n e v i t" (valkojoutsen). Suihkulähteeltä ja polun silloilta voitiin ihailla tätä joutsenen saarta ja näkymää järven ulapalle. Järvessä rannan tuntumassa oli myös isokokoinen kivi, jonka laelle Hugo von Heidemanin oli tapana sijoittaa kipsinen kotka. Näin kivi sai nimekseen "Ö r n e k l i p p a n" (kotkankallio). Kun puiston kunnostamiseen tähtäävä suunnittelutyö aloitettiin vuonna 1990, ei liljojen saarta enää ollut näkyvissä. Matala ranta oli vuosien kuluessa kasvanut umpeen ja saari oli osa rannan kosteaa lehtometsää. Itse saarella kasvoi kaksi korkeaa tervaleppää. Nyt saaren alkuperäinen muoto on palautettu rantapoukamaa ruoppaamalla.

kuva 8 "Liljojen saari" entistettynä
valok. kevät 1994, Gretel Hemgård

Polku jatkui rannassa kivireunaisena kohti s u k u h a u t a a ympäröivää niittyä ja edelleen niemekkeelle, nimeltään R u n e u d d e n . Tämä nimi viittasi kartanon sukuhistoriaan. Suuren maakiven kyljessä oli Hugo ja Lilly von Heidemanin sukunsa kunniaksi mustaan marmorilaattaan kaiverruttama teksti vuodelta 1912. Latinankielisessä tekstissä kerrotaan että tämä tila oli silloin ollut 240 vuotta von Heideman-suvun hallussa. Runeudden oli myös isäntäväen suosima oleskelupaikka, jonka pöydän äärellä usein nautittiin kesäisistä kahvitaukoista ystävien seurassa. Oleskelupaikka oli tasoitettu hiekkapintaiseksi aukioksi, josta johti kapea polku rantaan. Kahdeksankulmainen pöytä siihen kuuluvine penkkeineen oli sijoitettu aukion keskelle. Muistokiven ympärillä ja oleskelupaikan reunassa oli kukkaryhmiä ja hoidettu nurmi. Sukuhaudan puoleisella sivulla kapean valkoisen pylvään päässä oleva pieni amfora antoi paikalle sivistyksen leiman. Oleskeluryhmä ja siihen liittyvät aiheet lienee rakennettu vuonna 1911 Hugo von Heidemanin 60-vuotispäivää varten. Amforapylvään taakse rinteeseen oli istutettu pihtakuusipari. Sukuhauta on rakennettiin myöhemmin (v 1917) melkein symmetrisesti Runeuddenin sommitelmaan nähden.

kuva 9 Runeudden järveltä päin
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

S u k u h a u t a sijaitsi Runeuddenin yläpuolella olevan niityn laidalla, metsän reunassa. Antiikin tempplerakennuksen päätyä jäljittelevä hautamuistomerkki oli betonirakenteinen. Sen suunnittelija oli perheystävä, arkkitehti Werner Thomé. Rantapolulta haudalle johtava polku oli mutkainen, ikäänkuin vuoren rinnettä ylöspäin kipuava kulkutie.

Haudalta voi jatkaa matkaa joko suoraan mäelle **V a l h a l l a n** tai kiertää rannan kautta ja metsän halki Hugo Herran polkua seuraten. Valhallalta rantaan johtavalle polulle ovat Heidemanit antaneet nimen "**V i a N o v a**" (Uusi tie). Nimi löytyy kivilohkareesta, joka on rinteeseen keskivaiheella sijaitsevan maakiven päällä. Kiveen hakatussa kirjoituksessa on myös mainittu vuosiluku 1912.

Rannassa Via Novan ja Hugo Herran polun risteyskohdassa kasvoi sisaruksien aikana rantapuuryhmä, jonka vuoksi näkymä mäeltä järvelle ei ollut kokonaan avoin, kuten nykyään. Valhallan ja Via Novan rakentamisen yhteydessä raivattiin puita ainoastaan ylärinteessä näköalaksi. Ero tämän päivän tilanteeseen verrattuna oli, että polku ei silloin johtanut suoraan järven rantaan (ja mielikuvanomaisesti veteen) vaan se ohjasi katseen ja kulkijan pieneen, varjoisaan rantametsikköön. Laelta avautui siitä huolimatta järvinäkymä näiden rantapuiden yli .

kuva 10 Näkymä Valhallalta järvelle v 1939, valok. Sakari Pälsi
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

kuva 11 Näkymä Valhallalta järvelle v. 1992, valok. Gretel Hemgård

Runeuddenilta polku jatkui rantaa pitkin lounaaseen. Täällä oli eräs isännän mielipaikoista: rantaviivan lähellä, ison kiven ympärille tehty pieni saari. Sinne johti pääpolulta huolellisesti rakennettu, kapea polku ja valkoinen kiinalaistyyppinen k a a r i s i l t a. Saari oli tehty yksin istuvalle runoilijalle. Häntä varten saaren kapealla nurmitasanteella oli matala puinen istuin. Paikka oli rauhallinen ja suojassa kartanon pihapiirin katseilta.

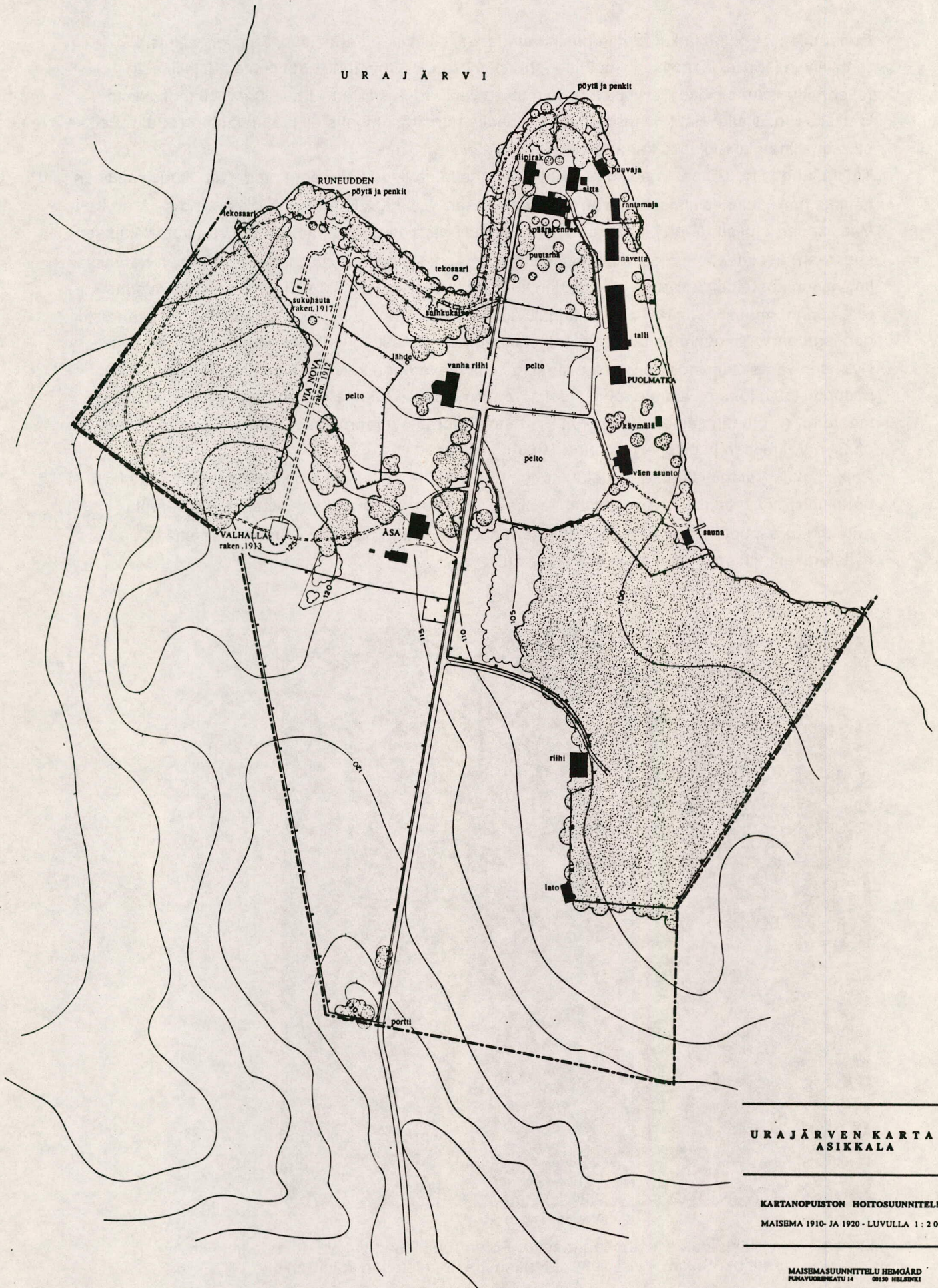
Täältä lahden poukamasta polku kaartuu ylös mäelle, kulkien koko ajan varjoisan, kuusivaltaisen metsän halki, kunnes maisema avautuu ja saavutaan V a l h a l l a n n ä k ö a l a p a i k a l l e . Vuosisadan alussa täältä oli avara näkymä sekä Urajärven ulapan maisemiin, että vastakkaiseen suuntaan, avoimeen, kumpuilevaan viljelymaisemaan. Valhallalta näkyi myös itärinteen harvassa kasvavien korkeiden koivujen ja joidenkin kuusien lomitse kartanolle asti. Mäen laki oli avointa ke- toa. Luonnonpuuston lisäksi aukion laidalla kasvaa kaksi tammea, joista ainakin toinen lienee Hu- gon istuttama. Toinen on kituva ja pienikokoinen ja ilmeisesti myöhemmin luontaisesti syntynyt. Nykyisen varastokirjastorakennuksen länsipuolella oleva nuori koivikko kasvaa entisellä peltopalstalla, joka oli aidattu pisteaidalla. Myös Valhallan takana oli aikanaan aita, valkoiseksi maalattu, tyypiltään samanlainen kuin kartanopuutarhaa ympäröinyt säleaita. Se esti lehmien pääsyn Valhallaan ja oli pystyssä aina 1960-luvulle asti.

Polku jatkuu Valahallasta itään viettävää rinnettä alas. Polun varrelle on paikoin pysytytetty kiviä porttimaisiksi asetelmiksi. Aikaisemmin polku kulki Åsa-nimisen rakennuksen pihapiirin ohi rinteen järvenpuoleista sivua alas kohti kartanoa. Nykyään polku on jouduttu siirtämään uuden rivitalorakennuksen ja sen pihapiirin takaa kulkevaksi.

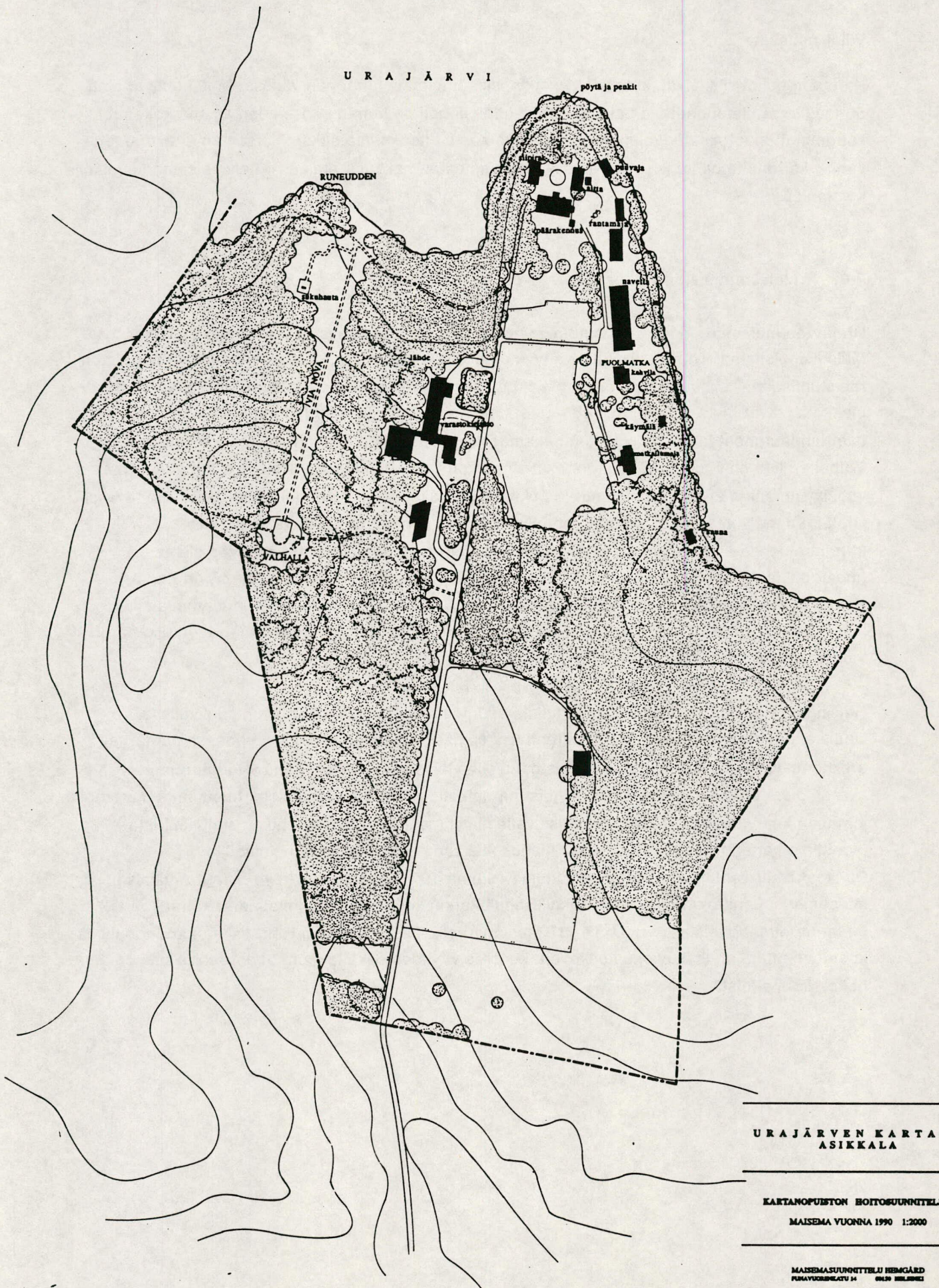
kuva 12 Polku idästä Valhallan mäelle. Polun reunassa pystyyn nostettu kiviä. valok. Sakari Pälsi 1939 (Museovirasto, historian kuva- arkisto)

URAJÄRVEN KARTANO, maisema 1910- ja 1920 - luvulla

URAJÄRVEN KARTANO, maisema vuonna 1990

URAJÄRVEN KARTANO
ASIKKALA

KARTANOPIESTON HOITOSUUNNITELMA
MAISEMA VUONNA 1990 1:2000

MAISEMASUUNNITTELI HEMGÅRD
PUNAVUORISALU 14 06130 HELSINKI
20.12.1991

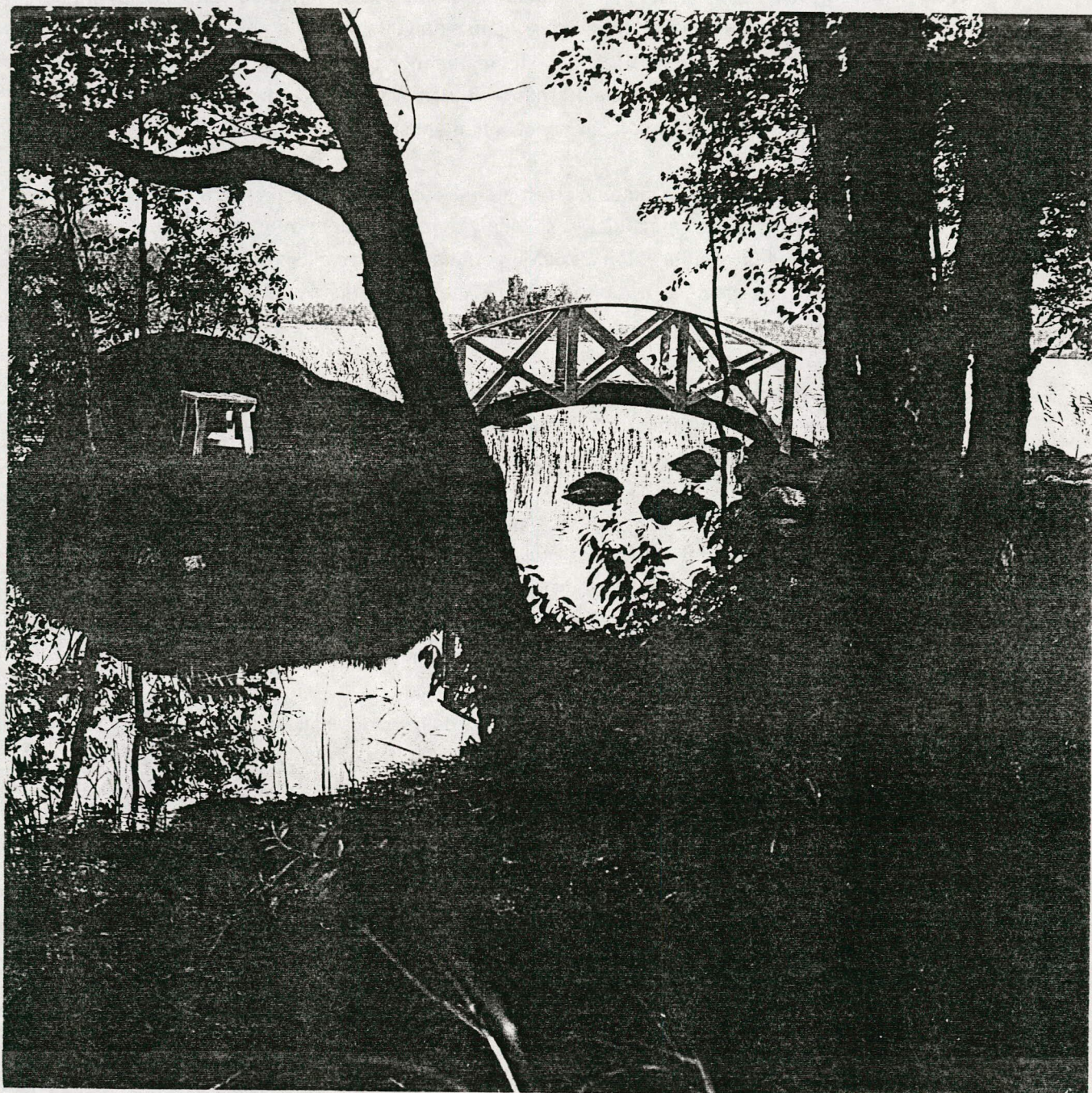
Viljelymaisema

Kartanon pellot sijaitsivat, kuten nykyisetkin, sisääntulotien ja rannan välissä. Metsät olivat aina 50-luvulle asti laidunnettuja hakamaita. Tien länsipuoli on tämän vuosisadan aikana kokenut suurimman muutoksen avoimesta niittymaisemasta tiheäksi metsäksi. Maiseman avoimuuden vuoksi kartanolta oli vuosisadan alussa lähes esteetön näkymä etelään viljelymaiseman avoimille kummuille.

2.3. Maisemapuiston vaiheet 1920-luvulta 1990-luvulle

Urajärven maisema on kokenut suuriakin muutoksia kartanon omistuksen siirryttyä Muinaismuistoyhdistykselle. Hoidon vähyyks on ollut keskeisin syy muutoksiin ja maisemapuiston rapistumiseen. Tekosaaret hävisivät näkymättömiin osaksi rehevää rantakasvillisuutta. Puiston hiekkakäytävät ovat vähitellen muuttuneet metsäpoluiksi. Vuosisadan alun avarat järvinäkymät ovat umpeutuneet ja entiset valoisat hakamaat ovat vähitellen kasvaneet tiheiksi lehtometsiksi. Valhallan laki oli vuonna 1990 pieni, korkeiden kuusien varjostama aukio. Avara järvinäkymä on vuosikymmenien aikana supistunut Via Novan suoraksi ja jyrkkäreunaiseksi näköalakäytäväksi. Urajärven maiseman muuttuminen on ollut erityisen nopeaa 60-luvun jälkeen, kun kartanoalueella ei enää pidetty karjaa. Muutokset kartanon niemellä ovat myös olleet huomattavia. Vuosisadan alussa esimerkiksi niemen itärannassa kasvoi puita hyvin harvassa. Päärakennus ja talousrakennukset heijastuivat veteen harvassa sijaitsevien puuryhmien jäsentäminä. Vuonna 1991 rantaviivaa myötäili hyvin tiheä puusto, jota tämän työn aikana on vaiheittain harvennettu.

Helsingin yliopiston kirjastovarasto ja tutkija-asuntola rakennettiin 1950-luvun puolivälissä. Uudisrakennuksien suunnittelija Arkkitehti Ola Hansson laati vuonna 1955 yhdessä puutarha-arkkitehti Jussi Jänneksen kanssa puistoalueelle yleissuunnitelman. Siinä vedotaan mm avarampien maisemanäkymien säilymisen puolesta. Näistä ehdotuksista huolimatta kartanolle johtavan tien yläpuolelle, käytöstä poistuvalla niityrinteellä istutettiin lehtikuusta. Hanketta pidettiin aikanaan jopa erityisenä kunnianosoituksena Urajärven kartanomiljöölle. Puistoalueelle tehtiin uusi hoitosuunnitelma vuonna 1971. Työ oli arkkitehti Margit Antikaisen maisemansuunnittelun opinnäyte Teknillisessä korkeakoulussa. Suunnitelma ei kuitenkaan johtanut toimenpiteisiin. Vuonna 1987 Museovirasto tilasi FK Sauvo Henttoselta kartanopuistoa ja alueen muita metsäkuvioita koskevan kuntoselvityksen sekä lausunnon tarpeellisista hoitotoimenpiteistä.

kuva 13 "Hugo-herran saari" 1910-luvulla
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

2.4 Maisemapuiston restaurointi- ja hoitosuunnitelma

Metsittymisen pysäyttäminen ja kulttuurimaiseman avointen piirteiden palauttaminen hallitun ja määrätietoisen hoidon avulla muodostui keskeisimmäksi tehtäväksi Urajärven maisemanhoitosuunnitelmassa. Tarkemmin sanoen päädyttiin sekä maastossa että arkistoissa tehtyjen alkuselvityksien ja keskustelujen pohjalta siihen, että kartanon maisemapuisto pyritään palauttamaan lähelle sisarusten Hugon ja Lillyn viimeisinä vuosina vallinnutta luonnetta ja asua. Näin tavoitteet yhdistyvät Lilly von Heidemanin testamenttitoivomukseen.

Tavoitteet käsittävät myös maisemapuiston rakennettujen ja von Heidemanin sisarusten arvostamien lukuisten rakennelmien ja yksityiskohtien entistäminen alkuperäisasuun

Urajärvestä on runsaasti von Heidemanin sisarusten aikaista valokuva-aineistoa, jota on hyödynnetty selvitetessä maisemapuiston ka viljelymaiseman luonnetta, maiseman ominaispiirteitä, avoimien ja metsäisten alueiden osuutta sekä kasvillisuutta. Vanhempaa kartta-aineistoa ei ole ollut käytettävissä puutarhan tai puiston alkuperäissuunnitelmista puhumattakaan.

Kartta n:o 1.1 esittää Urajärven maiseman rakenteen, eli avoimien ja suljettujen maisemien osuuden vuosisadan alussa. Kartan laatimisessa on käytetty hyväksi valokuvia vuosisadan alusta sekä ilmakuvaa 1950-luvun alusta. Kartassa 1.2 on esitetty tilanne vuonna 1990.

Urajärven kartanomiljö on vuosikymmenien aikana muuttanut ilmettään valoisasta, avariens järvinäkymien ja avoimien hoidettujen viljelyksien maisemasta metsäisemmäksi ja suljetummaksi. Karjanhoidon lakkauttaminen, peltoviljelyn supistuminen, työvoiman kalleus ja puute sekä uudisrakennuksien rakentaminen 1950-luvulla ovat seikkoja jotka kukin ovat määritelleet ehtonsa pohdittaessa Urajärven maisemanhoitosuunnitelman ratkaisuja.

Suunnittelutyön aikana todettiin, ettei ole reaalaisia mahdollisuuksia kaikilta osilta palata vuosisadan vaihteen tilanteeseen sitä ylläpitävän karjatalouden puuttuessa. Tästä syystä päätettiin esimerkiksi säilyttää 50-luvulla istutettu lehtikuusimetsä. Sen katsottiin jo lunastaneen paikkansa Urajärven maiseman historiassa huolimatta siitä, että se kaventaa ja sulkee sisääntulotieltä avautuvaa näkymää kartanolle, ja peittää kokonaan näkymän tieltä Valhallalle. Lehtikuusimetsän reunaosissa suoritettiin aika voimakkaitakin harvennuksia.

Valhallalta aikaisemmin avautunutta järvinäköalaa ei myöskään katsottu voivan kokonaan palauttaa Helsingin yliopiston kirjastovaraston vuoksi. Rinteeseen kasvanut koivikko katsottiin tarpeelliseksi säilyttää näkösuojana Via Novan ja uudisrakennuksen välissä.

Toteutus

Ensimmäisen maastokäynnin perusteella laadittiin hoito-ohjeet Valhallan, Via Novan ja Runeuddenin lähiympäristölle samana talvena tehtäviä raivaustöitä varten. Samalla tarkasteltiin saunanrannan tiheän kuusikon ja kartanoniemen itärannan muiden osien hoitotarpeita. Museovirasto vastasi toteutuksesta.

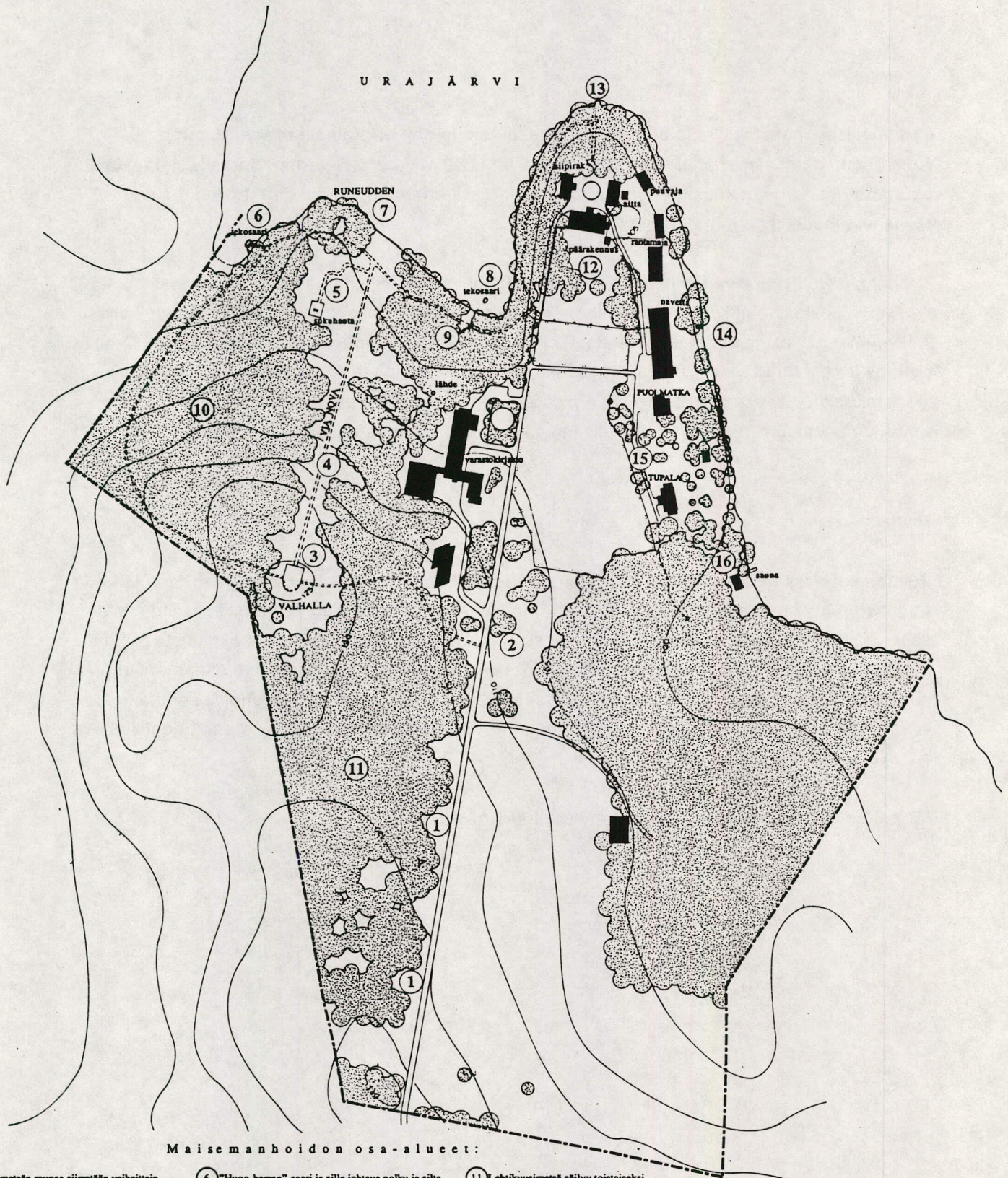
Työ tehtiin työllistämisvaroin ja sitä johti museoviraston metsänhoitaja Heimo Pajunen. Koska työssä oli keskeistä näkymien avaaminen, oli puiden poistamisessa edettävä hyvin varovaisesti. Näkymiä rajaaviksi tarkoitettut puut katsottiin aluksi huolella ja epävarmoissa tapauksissa jätettiin puu aina kaatamatta kunnes asia ratkaistiin suunnittelijan ja metsänhoitajan yhteisessä maastokatselmuksessa muiden puiden poistamisen jälkeen. Puuston harvennustyö tehtiin talviaikana vuosien 1991 ja 1993 välisenä aikana. Vesakoiden raivaustyöt ja heinän niitto suoritettiin kesän aikana.

Hoito jatkossa

Puiston kunnossapidämiseksi on säännöllinen hoitotyö turvattava jatkossakin. Erityisen tärkeää on puiston avoimien alueiden - Valhallan, Via Novan ja sukuhaudan ympäristön - niittäminen säännöllisesti 1-2 kertaa kesässä (heinä-elokuussa). Niitetty heinä kerätään ja kuljetetaan aina pois paikalta. Niittykukkien siemeniä sisältävää heinää voidaan käyttää uusien niittynurmien perustamisessa. Tärkeää on myös hoitaa sisääntulotien varsi ja metsänreunat ja estää vesakoituminen. Urajärven arvokkaan kulttuurimaiseman säilymisen keskeisimpänä edellytyksenä on myös peltoviljelyn jatkuminen nykyisillä pelloilla.

Maisemanhoidon periaatteet on esitetty kartassa no 1.3

URAJÄRVEN KARTANO, maisemanhoitosuunnitelma

Maisemanhoidon osa-alueet:

- 1 Lehtikuusimetsän reuna siirretään vaiheittain poispiäin tiestä. Reunapuiksi valitaan parhaimmat puut. Tievarsit niitetään 1 kertaa kesässä (elokuu).
- 2 Puustoa harvennetaan voimakkaasti tavoitteena palauttaa sisään tulotietä avautunut näkymä kartanolle ja kartanoita vastakkaisen suuntaan mielen laelle. Vesakon raivaus suoritettava vuosittain. Raivausjätteet poistetaan paikalta.
- 3 Valhallan laki; kunnostus tehdään suunnitelman mukaan Niitty hoidetaan säännöllisesti (elokuu).
- 4 Näköala-akselia Valhallan laelta järvelle väljennetään reunapuustoa harventamalla tarkemman suunnitelman mukaan. Avoin alue niitetään säännöllisesti.
- 5 Sukuhaudan ympäristö hoidetaan niittymä, reunapuustossa valikoivaa harvennusta.
- 6 "Hugo-herran"-saari ja sille johtava polku ja silta entisoitään. Vähäistä ruoppausta saaren ympärillä. Ruovikkoa niitetään tarvittaessa (järvinäkymän vuoksi).
- 7 Runeuddenin oleskelupaikka palautetaan alkuperäisasuunsa pöytineen ja penkkeineen.
- 8 "Joutsenlahden" entisöinti: Lahden pohjukan ruoppaus, saaren entisöinti. Rekonstruoiu tekojoutsen sijoitetaan kesäksi saaren lähelle. Rantaan istutetaan uusia tervaleppii.
- 9 Suihkulähdepaikka kunnostetaan hiekkapintaiseksi. Penkit tehdään alkuperäismallin mukaan. Suihkulähde pyritään rekonstruoimaan.
- 10 Kuusivaltainen metsä hoidetaan rakenteeltaan monikerroksisena (pensaskerrosta ei raivata). Hoito kuusen uusiutumista suosivaa.
- 11 Lehtikuusimetsä säilyy toistaiseksi (kts myös kohta 1).
- 12 Kartanon miespiha ja puutarha aitauksineen ja istutuksineen entisoitään 1910-luvun asuun.
- 13 Niemen kärki kunnostetaan oleskelupaikaksi. Kalusteet tehdään alkuperäismallin mukaan.
- 14 Niemen itäosan rantapuustoa harvennetaan ryhmiin kauniida järvinäkymien avaamiseksi lahdele.
- 15 "Tupalan" ja "Puolimatkan" välisellä mäellä poistetaan kauniita järvinäkymiä peittäviä puuryhmiä. Mäki ja rinne hoidetaan niittymäisinä.
- 16 Saunan ympäristön tiheää kuusikkoa harvennetaan ja saunan eteläpuolelta ja rannasta poistetaan kuusia.
- 17 Pysäköintialueen tervaleppä uusitaan 10 v. sisällä.

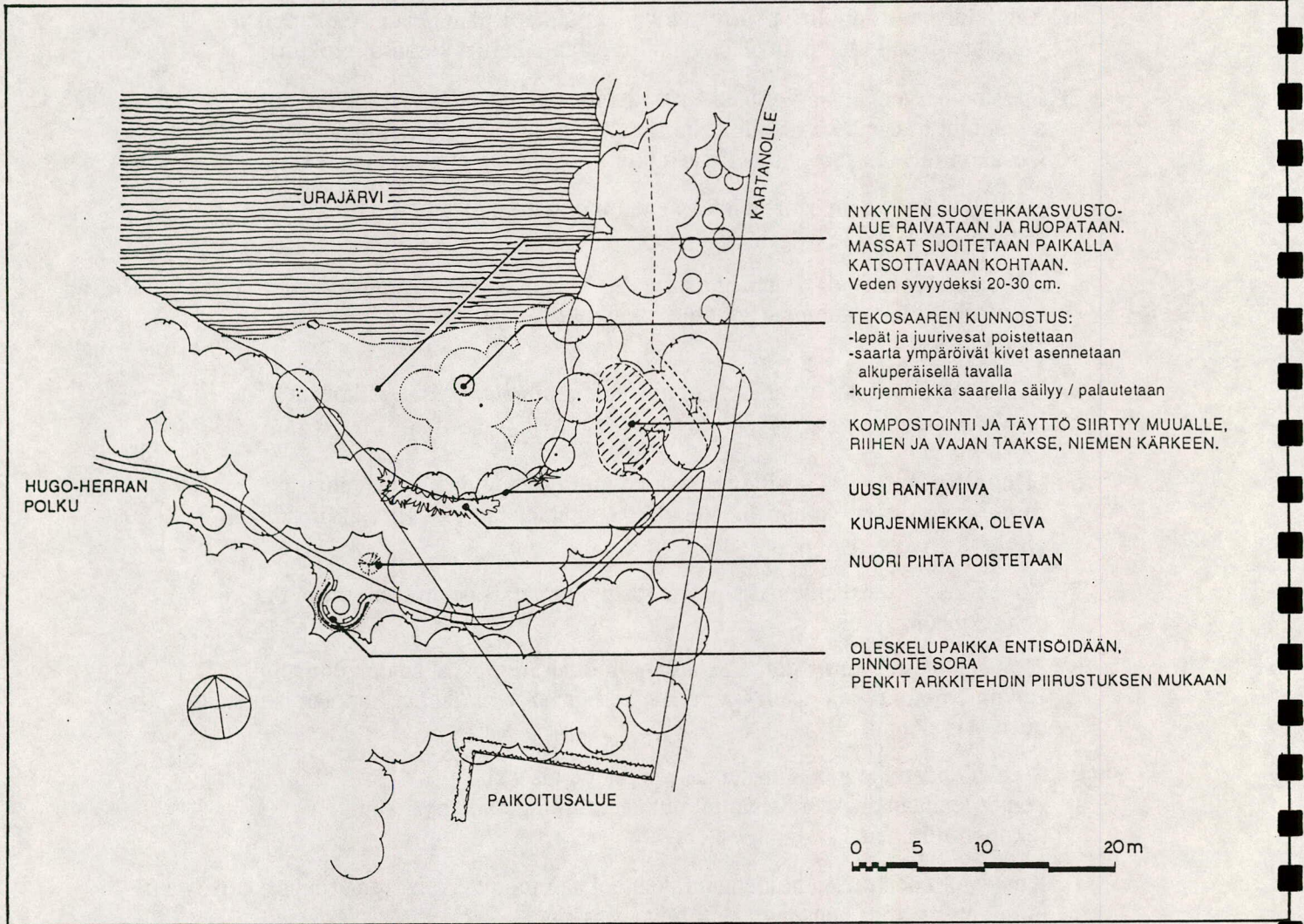
URAJÄRVEN KARTANO
ASIKKALA

KARTANOPUISTON HOITOSUUNNITELMA
MAISEMANHOITOSUUNNITELMA 1:2000

MAISEMASUUNNITTELU HEMGÅRD
PUNAVOURELLEATV 14
20. 12. 1991
20. 4. 1994

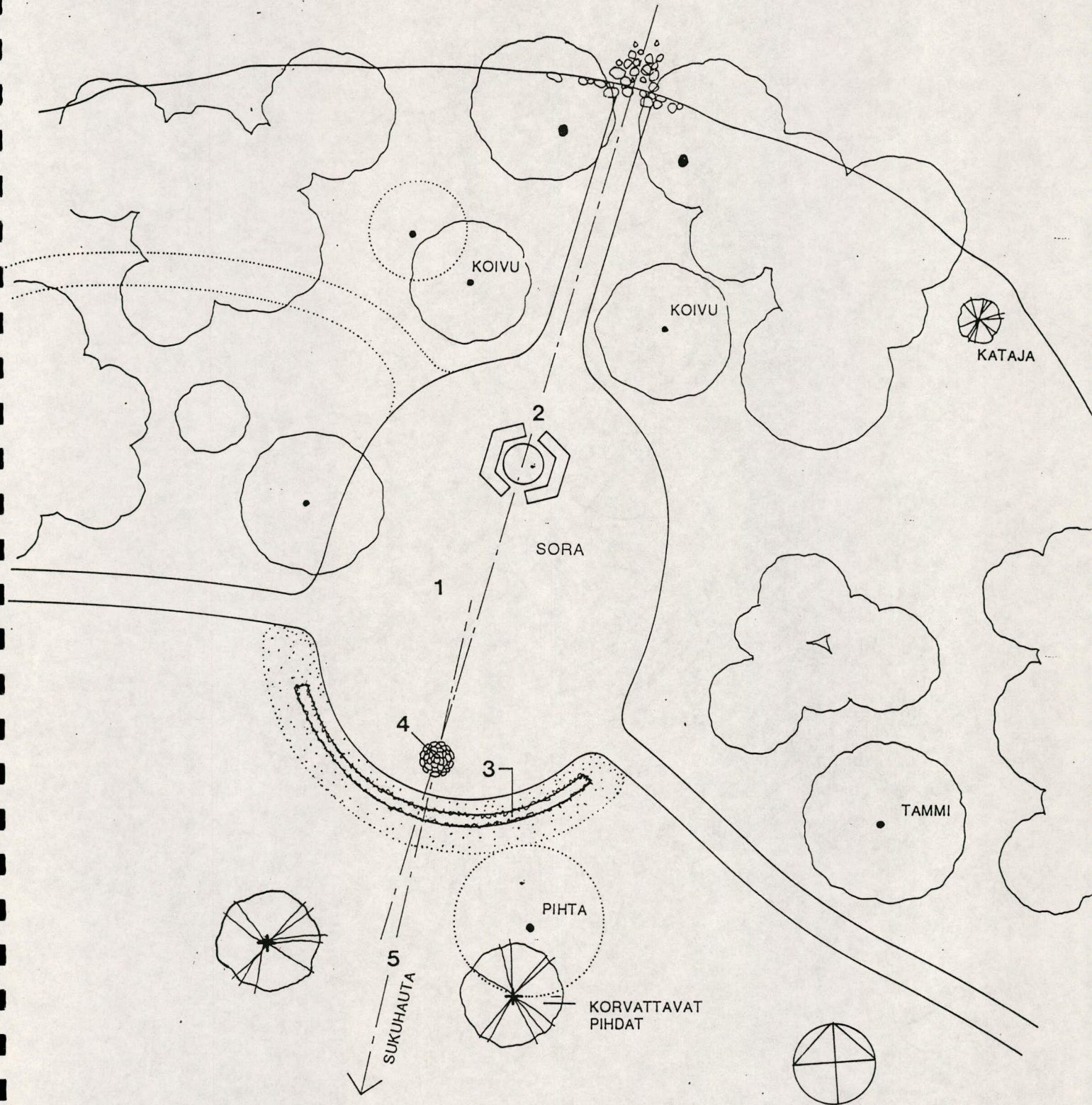
M a i s e m a n h o i d o n o s a - a l u e e t :

- 1 Lehtikuusimetsän reunaa siirretään vaiheittain pois päin tiestä. Reunapuiksi valitaan parhaimmat puut. Tienvarsi niitetään 1 kertaa kesässä (elokuu).
- 2 Puustoa harvennetaan voimakkaasti tavoitteena palauttaa sisääntulotieltä avautunut näkymä kartanolle ja kartanolta vastakkaiseen suuntaan mäen laelle. Vesakon raivaus suoritettava vuosittain. Raivausjätteet poistetaan paikalta.
- 3 Valhallan laki; kunnostus tehdään suunnitelman mukaan Niitty hoidetaan säännöllisesti (elokuu).
- 4 Näköala-akselia Valhallan laelta järvelle väljennetään reunapuustoa harventamalla tarkemman suunnitelman mukaan. Avoin alue niitetään säännöllisesti.
- 5 Sukuhaudan ympäristö hoidetaan niittynä, reunapuustossa valikoivaa harvennusta.
- 6 ”Hugo-herran”-saari ja sille johtava polku ja silta entisöidään. Vähäistä ruoppausta saaren ympärillä Ruovikkoa niitetään tarvittaessa (järvinäkymän vuoksi).
- 7 Runeuddenin oleskelupaikka palautetaan alkuperäisäsuunsa pöytineen ja penkkeineen.
- 8 ”Joutsenlahden” entisöinti: Lahden pohjukan ruoppaus, saaren entisöinti. Rekonstruoitu tekojoutsen sijoitetaan kesäksi saaren lähelle. Rantaan istutetaan uusia tervaleppiä.
- 9 Suihkulähdepaikka kunnostetaan hiekkapintaiseksi. Penkit tehdään alkuperäismallin mukaan. Suihkulähde pyritään rekonstruoimaan.
- 10 Kuusivaltainen metsä hoidetaan rakenteeltaan monikerroksisena (pensaskerrosta ei raivata). Hoito kuusen uusiutumista suosivaa.
- 11 Lehtikuusimetsä säilyy toistaiseksi (kts myös kohta 1)
- 12 Kartanon miespiha ja puutarha aitauksineen ja istutuksineen entisöidään 1910-luvun asuun.
- 13 Niemen kärki kunnostetaan oleskelupaikaksi. Kalusteet tehdään alkuperäismallin mukaan.
- 14 Niemen itäosan rantapuustoa harvennetaan ryhmiin kauniiden järvinäkymien avaamiseksi lahdelta.
- 15 ”Tupalan” ja ”Puolimatkan” välisellä mäellä poistetaan kauniita järvinäkymiä peittäviä puuryhmiä. Mäki ja rinne hoidetaan niittymäisinä.
- 16 Saunan ympäristön tiheää kuusikkoa harvennetaan ja saunan eteläpuolelta ja rannasta poistetaan kuusia.
- 17 Pysäköintialueen tervalepät uusitaan 10 v. sisällä.

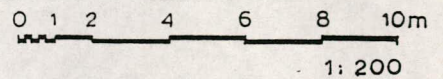

1: 500

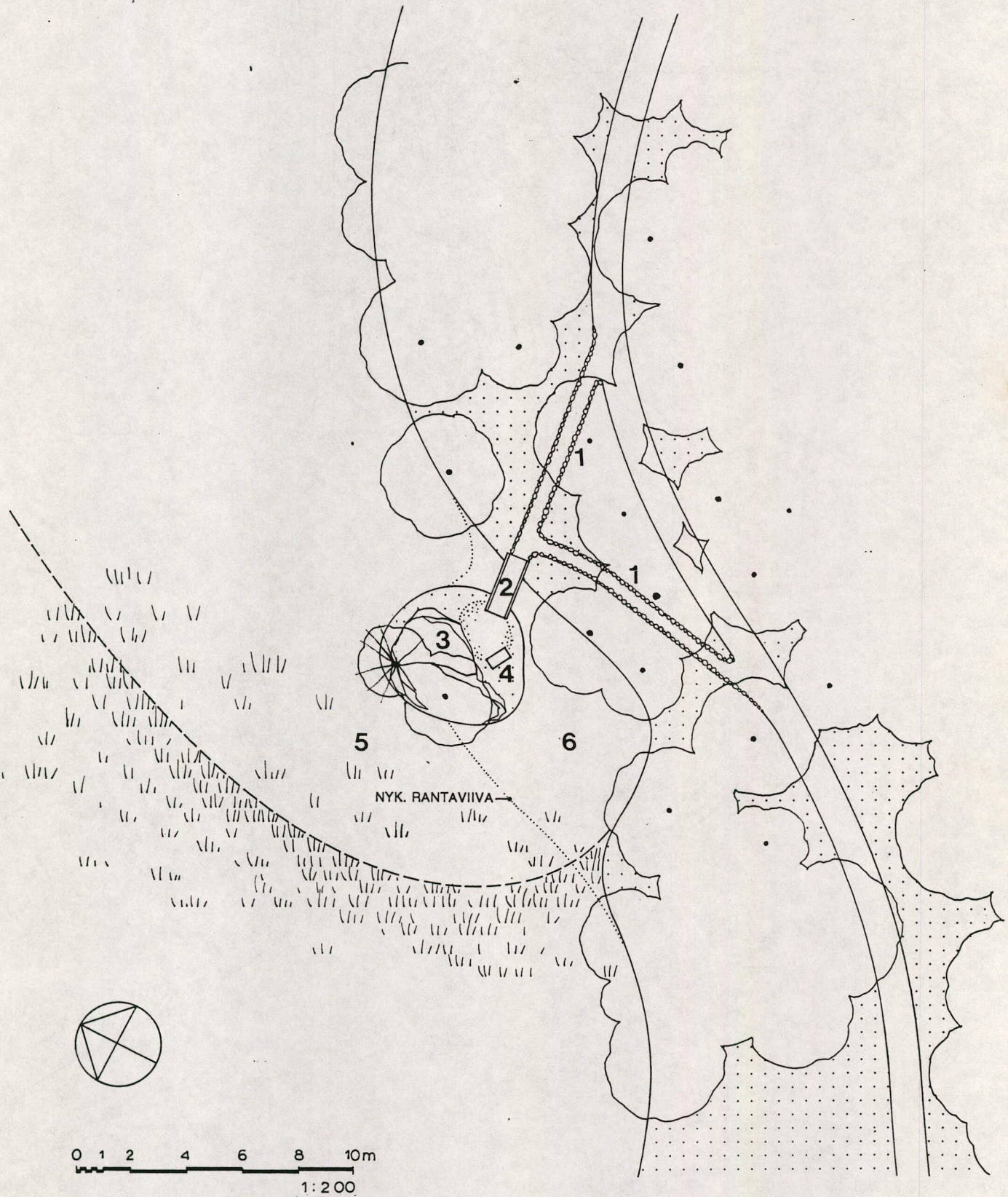

KUVAN MITAT OVAT LIKIMÄÄRÄISET JA TARKISTETTAVA MAASTOSSA

1 PAIKKA KUNNOSTETAAN: ALKUPERÄINEN RAJAUS SELVITETÄÄN MAASTOSSA, ALUE TASOITETAAN, TIIVISTETÄÄN JA PINTAAN LEVITETÄÄN 50 MM SORAKERROS (ø 0-8 mm) 2 PÖYTÄ JA PENKIT SIJOITETAAN VALOKUVASTA KATSOTTUUN PAIKKAAN, VEISTOSPAIKAN JA NIEMEN KÄRJESSÄ OLEVAN KIVIKON MUODOSTAMAAN AKSELIIN. 3 KUKKAISTUTUS TAI KYLVÖ : HARJANEILIKKA (TOTEUTUS KEVÄÄLLÄ '94)	4 AMFORAPYLVÄS SIJOITTUU ALKUPERÄISEEN PAIKKAAN (KIVIRÖYKKIÖ) 5 SUKUHAUTA EI OLE SUORASSA AKSELISSA RUNEUDDENIN SOMMITELMAN KANSSA. PYLVÄS MUODOSTAA TAITEKOHDAN. MYÖHEMMIN UUSITTAVA PIHTAPARI SIJOITTUU SYMMETRISESTI TÄHÄN LINJAAN NÄHDEN

1 KIVIREUNAISET, Pengerretyt polut kunnostetaan polulle levitetään 30-50 cm sorakerros (ϕ 0-6mm)

2 SILTA SAARELLE, Ks. ARKKITEHDIN PIIRUSTUS

3 SAARI; SUURET PUUT ON POISTETTU SUOSITELTAVA UUSI PUULAJI: KOIVU MÄNTY LÄNSIPÄÄSSÄ SÄILYY

4 PENKKI ARKKITEHDIN PIIRUSTUKSEN MUKAAN, ASENNETAAN PIENELLE TASANTEELLE

5 RUOVIKKO NIITETÄÄN KERRAN KESÄSSÄ (heinä- / elokuu)

6 SAAREN JA MANTEREEN VÄLINEN ALUE RUOPATAAN RUOPPAUSMASSAT SIIRRETÄÄN LÄHELLE TONTIN RAJAA KATSOTTUUN PAIKKAAN

kuva 14 Valhalla v.1991 syksyllä ennen maisemanhoitotoimenpiteitä
valok. Gretel Hemgård

kuva 15 Valhalla keväällä 1994
Kuuset on poistettu ja pensaskasvillisuus raivattu Valhallan ympäriltä.
valok. Gretel Hemgård

kuva 16 Liljojen saaren entisöinti meneillään syksyllä 1993
valok. Gretel Hemgård

kuva 17 "Hugo-herran saarelle" johtava polku kunnostettuna
Rantapuustoa harvennettiin ja lahden poukama ruopattiin tekosaaren
esiintuomiseksi. Kuvasta puuttuu vielä valkoinen kaarisilta.
valokuva keväällä 1994, Gretel Hemgård

kuva 18 Hugo-herran polkua Valhallan länsipuolella.
Metsäpolun luonne päätettiin säilyttää vaikka polku alkujaan olikin huolellisesti perustettu hiekkakäytävä. valok. 1994, Gretel Hemgård

kuva 19 Valhallalle johtavan "Via Novan" metsänreunaa on harvennettu kiilamaisilla raivauksilla. Reunapuiksi jätettiin mahdollisimman kaunisluotoiset yksilöt pehmeämmän metsänreunan aikaansaamiseksi. valok. 1994, Gretel Hemgård

Middagsro.

kuva 20 Puutarha 1800-luvun lopulla
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

3. KARTANON PIHA JA PUUTARHA

Päärakennuksen sijainti Urajärven etelärannalla niemen kärjessä on luonut puutarhan kannalta epätavallisen kokonaissommitelman. Rakennuksen pääsisäänkäynti on tulosuunnasta katsoen rakennuksen takana. Puutarha ei sijaitse talon ja rannan välissä kuten yleensä, vaan mantereeseen ja sisääntulotien puolella. Näkymä päärakennuksesta avautuu etelään kumpuileavaan viljelymaisemaan ja rinnemetsiin. Syy on luonnollisesti ilmansuunnassa. Puutarha perustettiin lämpimämmälle puolella ja sijainti vastaa sen käyttötarkoitusta. Hyötynäkökohdat olivat järven tarjoamia maisemallisia kauneusarvoja tärkeämpiä varsinkin puutarhan perustamisen aikoihin 1800-luvun alkupuolella.

Myös pihassa näkyy von Heidemanin sisarusten kiinnostus puutarhan kauneusarvoihin. Piha ja sisäänkäynnit sijaitsevat päärakennuksen pohjoispuolella ja sitä rajaavat aittarakennus ja vanha päärakennus. Keskellä pihaa on kehämäisillä kukkaistutuksilla koristeltu nurmipyörylä, jonka keskellä on valkoisen pylvään päähän asennettu niinikään valkoinen amfora. Pihasta johtaa suora polku niemen terävään kärkeen. Aurinko paistaa tälle paikalle varhain aamulla ja ennen auringonlaskua. Pieni tasanne polun päässä muodosti yhden monista kartanonpuiston oleskelupaikoista.

Päärakennuksen eteläpuolella oleva puutarha lienee ollut hyvin hoidettu koriste- ja hedelmäpuutarha aina päärakennuksen valmistumisen ajoilta asti. Sama koskee pihamaata päärakennuksen pohjoispuolella. Puutarhassa tehtiin tyyllisiä muutoksia tämän vuosisadan puolella. Nämä käsittivät käytävälinjauksia ja uusia havupuulistutuksia sekä puutarhan erikoisuutta, "T o m t e b o :ta" (Tonttulaa).

3.1 Pihan ja puutarhan historiasta

Kartanon puutarha on historiansa aikana ollut kooltaan lähes muuttumaton, mutta sisällöllisesti ja tyyllillisesti sitä on muutettu vuosikymmenien varrella. Tarkkaa tietoa ei sen perustamisesta ole kuten ei myöskään sen kokemista vaiheista 1800-luvulla. Säilyneitä dokumentteja puutarhasta ovat ainoastaan valokuvat. Niiden perusteella se oli 1800-luvulla ensisijaisesti hyötytarha, suorakaiteen muotoinen säleaidalla aidattu tarha, jota hallitsivat omenapuut ja marjapensaat sekä myös kasvimaat. Tätä tukee myös se, että ainoa puutarhakirja, joka on lueteltu sisarusten kirjajäämistössä oli ruotsalaisen J. A h l i c h i n kirja "Den Svenske Lust- Ört- och Trä- Gården" vuodelta 1765. Kirja oli aikansa merkittävämpiä kustavilaisaikaisen hyöty- ja muotopuutarhan oppikirjoja Ruotsissa.

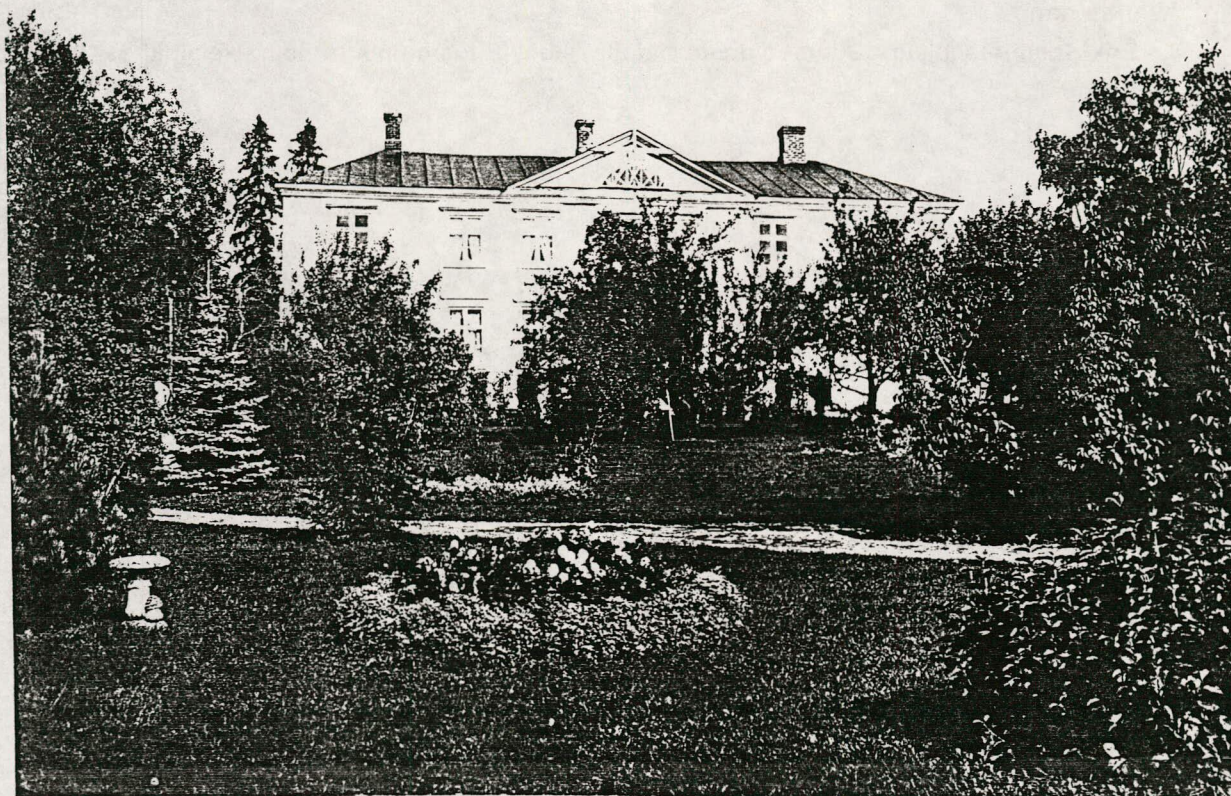
Viime vuosisadalla puutarha lienee edustanut melko vaatimatonta mutta hyvin tyypillistä 1800-luvun suomalaisen maatilän puutarhaa. Vanhimmasta puutarhavalokuvasta ilmenee myös, että käytäväjako vielä viime vuosisadalla oli symmetrinen. Puutarhan keskiosassa sijaitsi ajan hengen mukaisesti pieni pyörylä. Kukkaistutukset olivat runsaita ja sijaitsivat hajallaan nurmialueella. Istutuksien sijainti ja lajivalikoima loi hieman rauhattoman yleisvaikutelman.

kuva 21 Puutarha ennen 1910-luvun uudistuksia
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

Vuosisadan alussa isäntäväki muutti puutarhan tyyliä puistomaisemmaksi. Hedelmäpuita istutettiin kuitenkin edelleen lisää. Tärkeimmät uudet elementit lienevät kaarevasti, ajan hengen mukaisesti linjatut käytävät. Puutarhan symmetriasta haluttiin eroon. Entisen hedelmätarhan sivuille istutettiin jalokuusia, tavallisia kuusia, sembramäntyä ja tuijaa. Mieltymys havupuihin oli ilmeinen. Mainittakoon, että vierasperäisten puulajien ja erityisesti havupuulajien harrastus oli varsin yleistä maamme kartanoissa viime vuosisadan lopulla. Puutarhan muutoksien motiivina lienevät ne virikkeet ja ne monet kipsiset puutarhakoristeet ja pienoispatsaat, joita sisarukset toivat mukanaan kotiin Keskieurooppaan suuntautuneilta matkoiltaan. Puutarhan itäosaan rakennettiin puutarhamenninkäisiä varten pieni kivistä koottu "T o m t e b o" (Tonttula) uusien kuusien siimekseen. Paikka lienee aikaisemmin ollut syreenimaja. Puutarhan länsiosasta löytyi paikka valkoisen puunrungon päällä seisovalle n e i t o p a t s a a l l e .

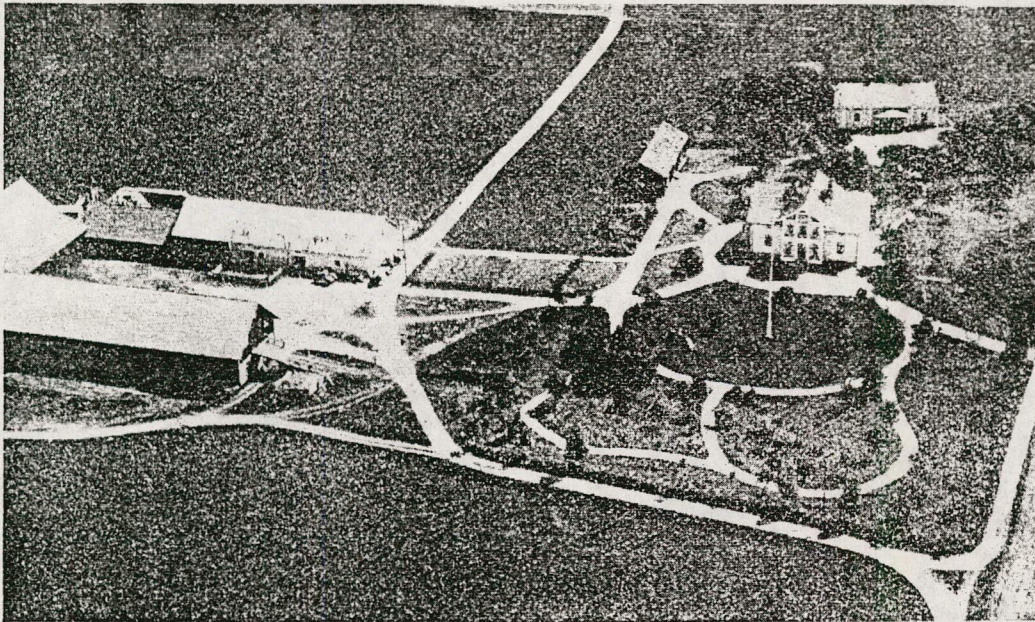

kuva 22 Puutarha v. 1913
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

1800-luvun lopulle tyypillisten huviloille ja pienille maataloille tarkoitettujen "maisemapuutarhan" mallipiirustuksien on täytynyt olla isäntäväelle tuttuja. Siihen antaa viittauksen alla oleva kuva ruotsalaisen maatalan puutarhasta. Tätä sommitelmaa pidetään tyypillisenä maisemapuutarhan sovellutuksena pienten puutarhojen mittakaavaan. Tyyliä kului meille joko Ruotsin kautta tai suoraan Saksasta, jossa maisematyylin soveltaminen kaupunkien huvilapuutarhoihin ensin tuli muotiin. Ominaisista niille olivat kiemurtelevat ja kaartuvat käytävät sekä nurmikoille sattumanvaraisen näköisesti sijoitetut yksittäispensaat tai kukkaryhmät. Tähän suuntaukseen jälkimaailman puutarhataide on sittemmin suhtautunut hyvin halveksivasti:

“Huolimatta suurista eduistaan alkoi maisematyyli viime vuosisadan vaihteessa näyttää rappeutumisen merkkejä, mikä johtui etupäässä siitä, että myöskin pienemmissä puutarhoissa yritettiin noudattaa maisematyylin periaatteita. Pikkupuutarhat paloitetiin ja niihin ahdettiin maisematyyllille täysin vieraita aiheita. Puutarha muotoiltiin usein niin, että pinta-ala useiden käytävien avulla jaettiin eri kuvioihin ja nurmikentät somistettiin kaikenmuotoisilla kukkaryhmillä. Alun perin maisematyylinen puistomaisema oli siis jäänyt saavuttamatta ja voidaan syystä puhua puutarhataiteen banalisoinnista. Tällaisen puutarhataiteen rappeutumisen esimerkkejä on, ikävä kyllä, vieläkin monin paikoin maattamme”

Erik Sommerschild, “Suomen puutarhataiteesta” / Suomen puutarhoja, Helsinki 1949

Flygfoto: O. Bladh.

Fig. 13. Virrigt komponerad trädgård med omotiverat slingrande gångar, som aldrig användas. Och varför flaggstången i utsiktlinjen! En enda enkel och väl ansad blomsterlist längs en husvägg, som beklänts med klängväxter, ger ett mera tilltalande intryck än en hel trädgård av det slag bilden visar.

kuva23

Ns maisemapuutarha ruotsalaisessa maatilassa vuosisadan alussa.
Lähde: Nils Sonesson: Husmoderns trädgårdsbok, s. 28, Tukholma,
Åhlén & Åkerlunds förlag 1927

Uusi, suoralinjaisempi puutarhatyyli löi itsensä läpi maassamme ensimmäisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Suuntaus sai nimekseen arkkitehtoninen puutarhatyyli. Sitä edustikin jo von Heidemanin toinen kirjastossa esiintyvä puutarhakirja, englantilaisen H.H. Thomasin vuonna 1915 ruotsiksi ilmestynyt kirja "Idealträdgården". Samana vuonna Hugo von Heideman kuoli ja hänen ja sisarensa puutarhaluomus oli jo ollut valmiina muutaman vuoden ajan. Maisematyyliä, mittakaavasta tai taiteellisesta tasosta riippumatta, on pidetty romanttisen maalaustaiteen ja etenkin runoilijoiden puistotyylinä. Kieltämättä kyseessä oli Hugo von Heidemanin sydäntä lähellä oleva puutarhataiteen suuntaus.

3.2 Puutarhan vaiheita 1920-luvulta 1990-luvulle

Kartanon siirryttyä Muinaismuistoyhdistykselle 1917 on puutarhan yleisilme vähitellen muuttunut. Istutuksia on hoitotarpeen vähentämiseksi yksinkertaistettu. Kukkaryhmäistutuksia on korvattu helppohoitoisemmilla perennaistutuksilla. Puutarhaa ympäröinyt aita poistettiin 1950-luvulla. Omenapuut ovat yksi toisensa jälkeen kuolleet ja hävinneet puutarhasta. Puutarhan polut ovat vuosikymmenien aikana nurmettuneet reunoiltaan ja kaventuneet. Näkyvimvät muutokset on aiheuttanut puiden, varsinkin pihtojen kasvu.

3.3. Puutarhan restauroinnin ja hoidon tavoitteet

Restaurointisuunnitelma tähtää puutarhan palauttamiseen mahdollisimman lähelle Lilly ja Hugo von Heidemanin sille 1910-luvulla kehittämää asua. Koska puutarhaa ei voida tarkastella muuttumattomana, staattisena kokonaisuutena kasvillisuuden jatkuvan kasvun ja kehityksen vuoksi, on myös restaurointityön oltava jatkuvaa kasvillisuuden kehitysdynamiikan seuraamista ja ohjaamista. Puutarhan selkärangan muodostavat puut ovat osaksi jo yli-ikäisiä ja huonokuntoisia ja niiden korvaaminen uusilla tulee pian ajankohtaseksi. Uusiminen tapahtuu joko istuttamalla korvaava puu jo ennen nykyisen poistamista tai vasta kaadon jälkeen. Periaatteet on esitetty piirustuksessa no 2.5 (puuston uusimisohjelma).

Maisemapuutarhan alkuperäisluonteen kannalta tärkeintä on palauttaa ne yksityiskohdat ja koristeaiheet, jotka kuuluivat kartanon vuosisadan vaihteen tyyliin. Näitä ovat hajanaisesti nurmikolle, käytävien varsille sijoitetut kukkaryhmät sekä yksitäänpensaat. Suunnitelmassa ehdotettujen omenapuiden istuttamisesta luovuttiin kartanotyöryhmän toivomuksesta. On tärkeää, että kukkaryhmien sommittelussa käytetään joko puutarhassa todellisesti käytettyjä lajeja tai -mikäli näitä ei ole saatavissa - ajalle tyypillistä lajia ja lajiketta, antamatta nykyajan makumieltymysten vaikuttaa kasvivalintaan. Kukkaryhmissä käytettäviä kesäkukkalajeja ei missään tapauksessa saisi vaihtaa perennalajeihin huolimatta niiden helppohoitaisuudesta.

kuva 24 Kukkaryhmä ja pensasistutukset kartanopuistossa vuosisadan alussa
(Museovirasto, historian kuva-arkisto)

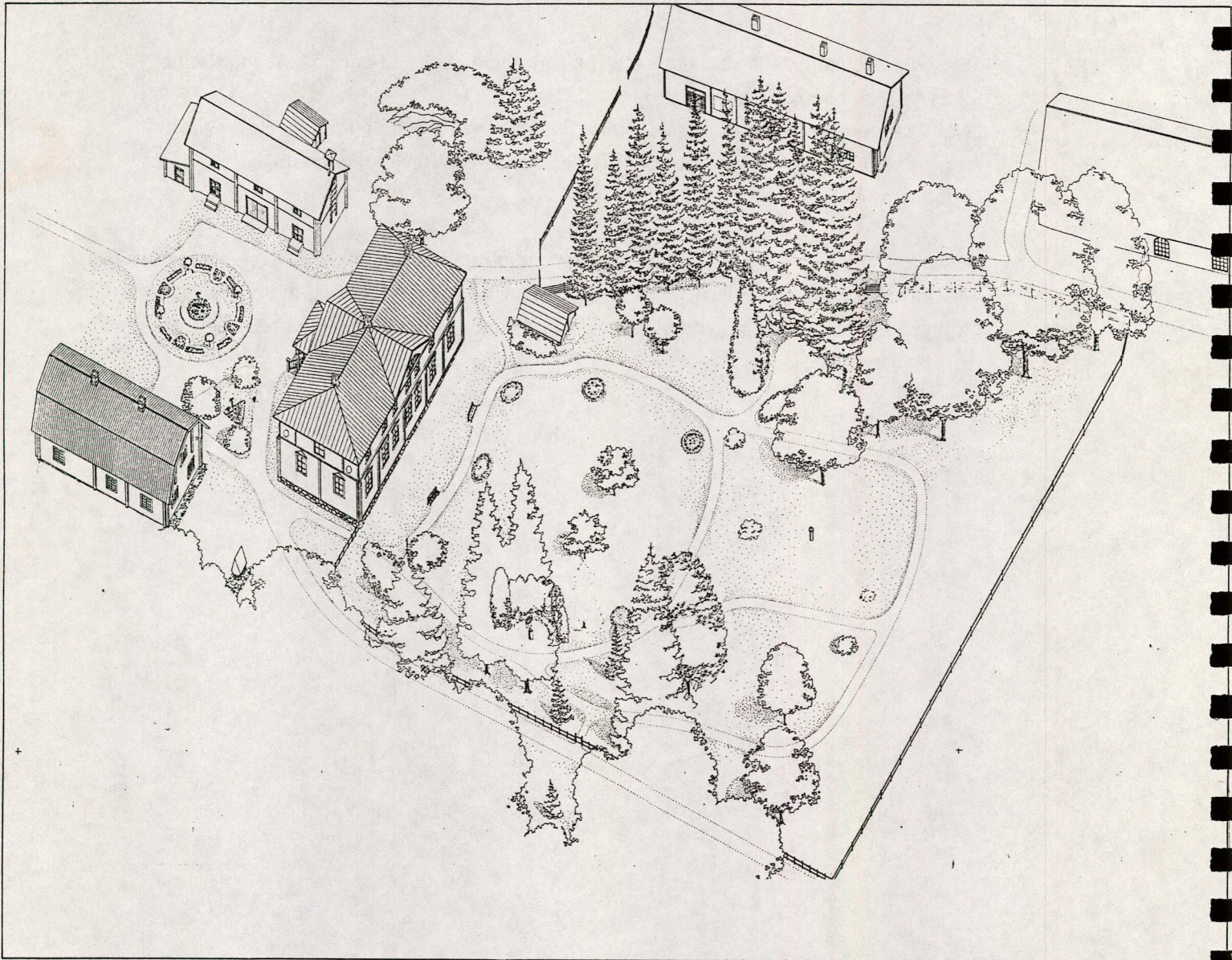

kuva 25 Entistetty kukkaryhmä v.1993
valok. Gretel Hemgård

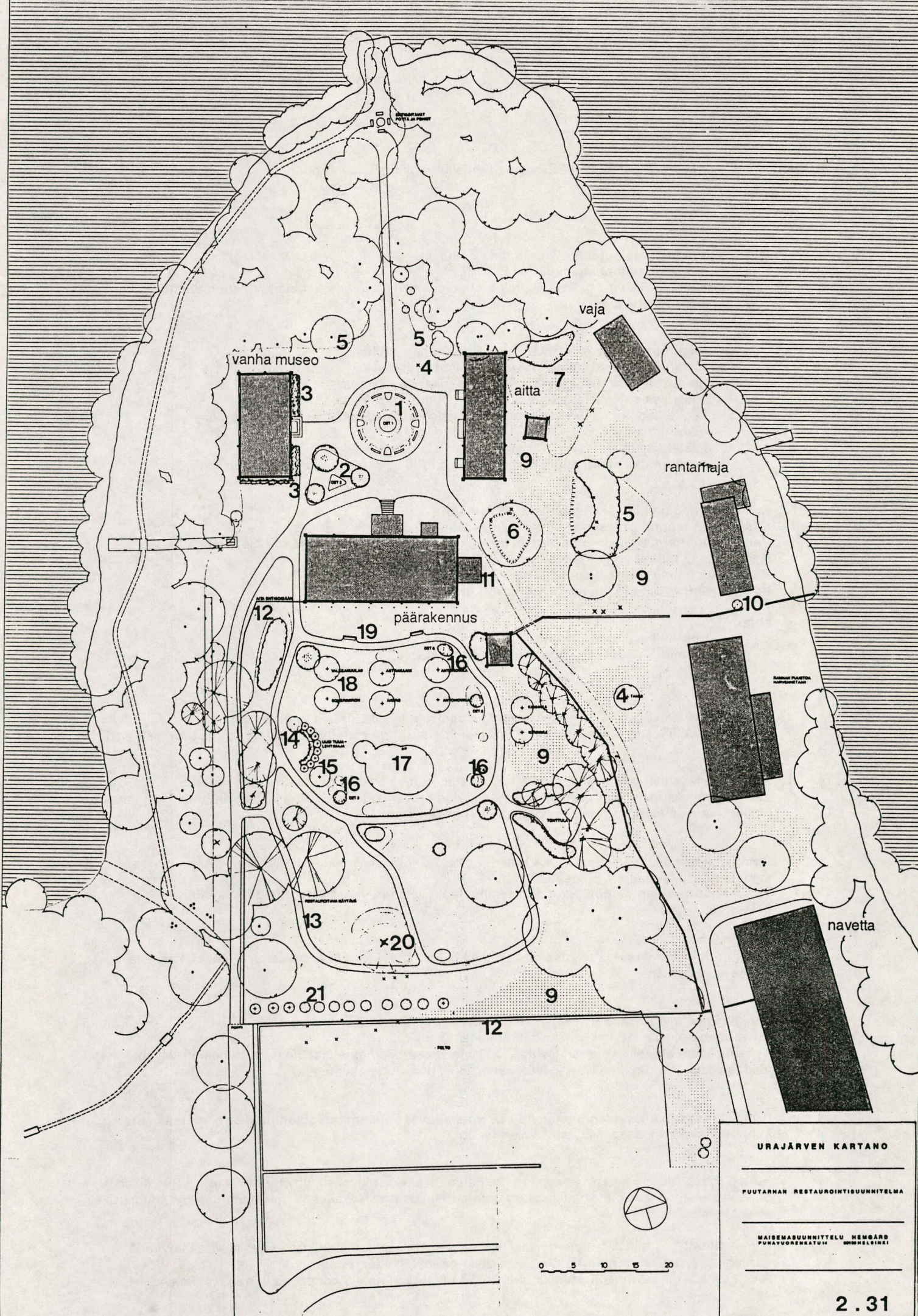
3.4 Kunnostus- ja hoitotoimenpiteet

Restaurointisuunnitelma on esitetty kahdessa osassa:

- a) Entistämistoimenpiteitä esittävä s u u n n i t e l m a , jota havainnollistaa kartta no 2.31 ja aksonometriakuva no 2.41
Näitä täydentävät yksityiskohtaisemmat istutuskaaviot. Suunnitelmassa on esitetty ensimmäisessä vaiheessa toteutettavat istutukset, käytävien kunnostukset, kunnostettavat nurmialueet jne.
- b) Puuston h o i t o - o h j e l m a , jota havainnollistaa kartta no 2.5. Tässä on esitetty ikääntyvien puiden uusimisen periaatteet. Hoitosuunnitelma perustuu vuonna 1992 tehtyyn kasvillisuusinventointiin ja puuston kuntoarvioon. (piirustukset 2.1 ja 2.2)

SUUNNITELMA, AKSONOMETRIA

vanha museo

vaja

aitta

rantaraja

päärakennus

navetta

URAJÄRVEN KARTANO

PUUTARHAN RESTAUROINTISUUNNITELMA

MAISEMASUUNNITTELU HENGBÄRD
 PUUTARHASEKSTUUKU HONKELAINEN

KUNNOSTUS - JA HOITOTOIMENPITEET numerointi viittaa piirustukseen no 2.31

- 1 Miespihan pyörylä palautetaan 1910-luvun asuun :
Pinta muotoillaan suunnitelmakehän mukaan.
Istutuksissa käytetään suunnitelman vaihtoehtoisissa esitettyjä lajeja. Lajeja voidaan vaihtaa joka vuosi tai 2-3 vuoden välein.

hoito:

- maan muokkaus ja lannoitus keväällä ennen istutusta
- rikkaruohojen kitkeminen istutusalueilta tarvittaessa
- nurmikon leikkaus 2 viikon välein kasvukauden aikana, vaikeissa paikoissa työ tehdään käsin nurmikko saksilla
- kuolleiden ja kuihtuneiden kukkien poisto kesäkukkaistutuksissa (begonia, orvokki, dahlia)
- kastelu tarvittaessa
- dahlia-mukuloiden ottaminen talteen syksyllä ja varastoiminen kuivassa paikassa

- 2 Kolmionmuotoinen kesäkukkaistutus entistetään
Kasvilajit ja määrät on esitetty suunnitelmakehässä 2.64
Pensaat nuorennusleikataan: kuivat ja iäkkäät varret leikataan alas (15 cm maanpinnasta), elinvoimaiset nuoret versot jätetään.
Pensaiden juurille lisätään lannoitettua turvetta toukokuussa.
Korkeat pensaslajit pidetään alle 1.8 m korkuisina leikkaamalla

hoito:

- kesäkukkaistutus ks kohta 1
- nurmikko rajataan ja leikataan 2 viikon välein

- 3 Perennaistutus vanhan museon seinustalla :
Nykyisiä kasvilajeja seinustalla täydennetään samoilla lajeilla, lisäksi istutetaan mm. pionia, päivänliljaa ja kurjenmiekkää. Kasvilajit ja määrät on esitetty suunnitelmapiirustuksessa 2.61.

- 4 Aitan lähelle istutettu tammi siirretään rantamajan lähelle pihaan johtavan polun varrelle suunnitelmassa esitettyyn paikkaan. Ennen siirtoa on varmistettava, ettei kalliopinta ole liian lähellä. Mullan (kasvualustan) syvyyden tulee olla vähintään 1m.

- 5 Pihan pohjoispäässä kasvaa vanha riutunut pihta, jäljellä oleva yksilö kahdesta polkuun nähden symmetrisesti istutetusta pihdasta.
Puuvanhus voidaan kaataa 5 vuoden sisällä, jonka jälkeen uudet pihdat istutetaan entisiin paikkoihin.

- 6 Vaahteran kuivat oksat ja aikaisemmin jätetyt oksantyngät leikataan huolella. Tyvessä kasvava pensas poistetaan.

- 7 Laajaksi levinnyt työehtöangervopensasto raivataan juurineen.
Alue tasataan, kalkitaan ja sille kylvetään niittynurmikko.
Kylvön sijasta alueelle voidaan levittää kukkivien lajien siemeniä sisältävää niittyheinää. Myöhemmin voidaan suorittaa täydentävää kylvöä esim. TVH: n siemensekoitteella.

- 8 Ruusupensasalue rajataan pienemmäksi. Poistettavat pensaat raivataan juuriaan myöten. Alue kunnostetaan kohdassa 7 kuvatulla tavalla.

- 9 Hoitonurmen muuttaminen vähemmän hoitoa vaativaksi kukkivaksi niittynurmeksi edellyttää tiiviin nurmikasvuston pinnan rikkomista siten, että uudet kovassa kilpailussa heikommin selviytyvät lajit voivat kehittyä.

toimenpiteet: Mikäli niittynurmisekoitusta on saatavissa, voidaan kunnostus aloittaa keväällä; nurmipinta jyrsitään ja nurmen turvepaakuista pääosa viedään pois.
Alue kalkitaan ja ravinnepitoisimpiin paikkoihin levitetään noin 5 cm paksu kerros hiekkaa.

Kalkki (ja hiekka) sekoitetaan pintamaahan. Tämän jälkeen suoritetaan kylvö siemenvalmisteessa esitettyjen ohjeiden mukaisesti. Aluetta ei lannoiteta !

Jos niittynurmisekoitusta ei ole saatavilla on kunnostus syytä jättää elokuuksi. Työ aloitetaan nurmipinnan rikkomisella jyrsimellä. Pääosa nurmen turpeista kerätään pois. Alue kalkitaan ja tasoitetaan jonka jälkeen levitetään muualta kerättyä kukkivien ketolajien siemeniä sisältävää heinää. Heinää voidaan kerätä esim. Valhallan ja Sukuhaudan ympäristöstä tai teiden ketotyypisilta pientareilta. heinää ei tarvitse kerätä pois, vaan sen annetaan maata ja samalla suojata pintamaata kuivumiselta.

Niittynurmen hoito: Ensimmäisenä vuotena poistetaan suurimmat rikkaruohot käsin (ohdakkeet yms). Ensimmäinen niitto suoritetaan heinäkuun puoleen väliin mennessä kukinnan jälkeen. Elokuussa alue niitetään toisen kerran. Heinä poistetaan paikalta niiton jälkeen. Seuraavina vuosina alue niitetään kaksi kertaa. Rehevämmät alueet on tarvittaessa niitettävä kolme kertaa.

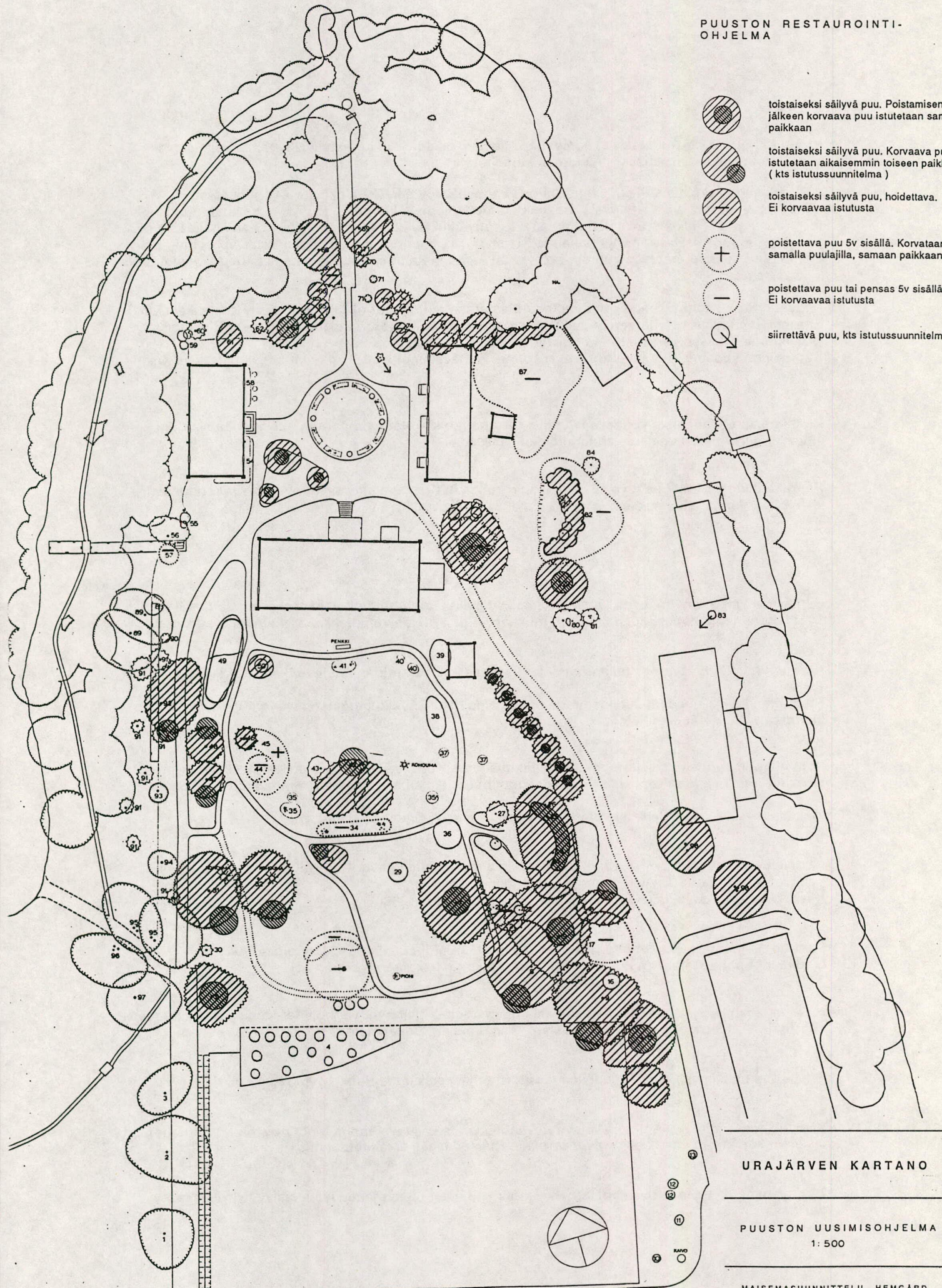
- 10 Rantamajan eteläpäädyn kohdalle istutettu kriikunapuu siirretään puutarhan puolelle kuusiaidan viereen. Sen viereen voidaan istuttaa toinen kirsikkalaji.
- 11 Päärakennuksen keittiöpäädyn sisäänkäynnin kohdalla on pintavedet ohjattava pois rakennuksen kivijalasta, tien ja rakennuksen välissä suoritettavalla kaivuulla.

PUUTARHA

- 12 Puutarhaa ympäröineen aidan länsi- ja eteläsivu palautetaan. Aita on valkoiseksi maalattu säleaita. Työt tehdään arkkitehdin suunnitelmien mukaan. Aidan eteläsivun paikka on vielä tarkistettava.
- 13 Nurmettunut käytäväyhteys puutarhan lounaisosassa kunnostetaan 2m leveäksi sorakäytäväksi.
Puutarhan kaikki käytävät kunnostetaan palauttamalla niiden alkuperäinen leveys. Käytävien reunat kantataan ja pidetään selkeinä.
- 14 Komeat mutta yhdeltä sivulta riutuneet tuijat uusitaan. Kuusi säilytetään. Puoliympyräkuvion sisäkaareen istutetaan saniaista. Neito-patsaan puurunkojalusta uusitaan ja maalataan valkoiseksi.
- 15 Tuijaistutuksen ulkopuolelle istutetaan sinikuusi (Picea pungens Glauca).
- 16 Nurmialueella vuosisadan alussa olleet koristeistutukset palautetaan. Nurmialueelta poistetaan sinne kuulumaton jättitarkasvusto ja muut perennalajit.
Kesäkukkaistutuksien kasvilajit on esitetty piirustuksessa nr 2.65.
- 17 Vanhan, jo lahovikaisen omenapuun elinikää pyritään pidentämään hoidon avulla. Avoimet lahovauriot puhdistetaan ja kuivat oksat ja oksantygät leikataan runkoon asti.
- 18 Rakennuksen läheisyyteen istutetaan uusia omenapuita. Lajit ovat vanhoja ja vuosisadan vaihteessa suosittuja: Antonowka, valkeakuulas, Åkerö, Astrakaani ja Sokerimiiron.
- 19 Puutarhan penkit sijoitetaan suunnitelmassa esitettyyn paikkaan. Penkkityypin tulee olla
- 20 Keskellä kartanolta sisääntulotielle avautuvaa näkymää kasvava vanha pihta poistetaan 5 vuoden sisällä, samoin sen juurella kasvavat syreenit. Kuusen tilalle ei istuteta uutta.
- 21 Marjapensaat istutetaan riviin puutarhan raja-aidan lähelle. 8 marjapensasta säilyy nykyisessä paikassa.

PUUSTON RESTAUROINTI-OHJELMA

- toistaiseksi säilyvä puu. Poistamisen jälkeä korvaava puu istutetaan samaan paikkaan
- toistaiseksi säilyvä puu. Korvaava puu istutetaan aikaisemmin toiseen paikkaan (kts istutussuunnitelma)
- toistaiseksi säilyvä puu, hoidettava. Ei korvaavaa istutusta
- poistettava puu 5v sisällä. Korvataan samalla puulajilla, samaan paikkaan
- poistettava puu tai pensas 5v sisällä. Ei korvaavaa istutusta
- siirrettävä puu, kts istutussuunnitelma

URAJÄRVEN KARTANO

PUUSTON UUSIMISOHJELMA
1: 500

MAISEMASUUNNITTELU HEMGÄRD
PUNAVUORENKATU 14 00150 HELSINKI

17. 2. 1992

0 5 10 15 20m

PUUSTON KUNTOLUOKITUS

- HYVÄ
- MELKO HYVÄ
- KOHTALAINEN
- MELKO HUONO
- HUONO

HAVUPUUT

- PIHTA
- KATAJA
- LEHTIKUUSI
- KUUSI
- MANTY
- TUIJA

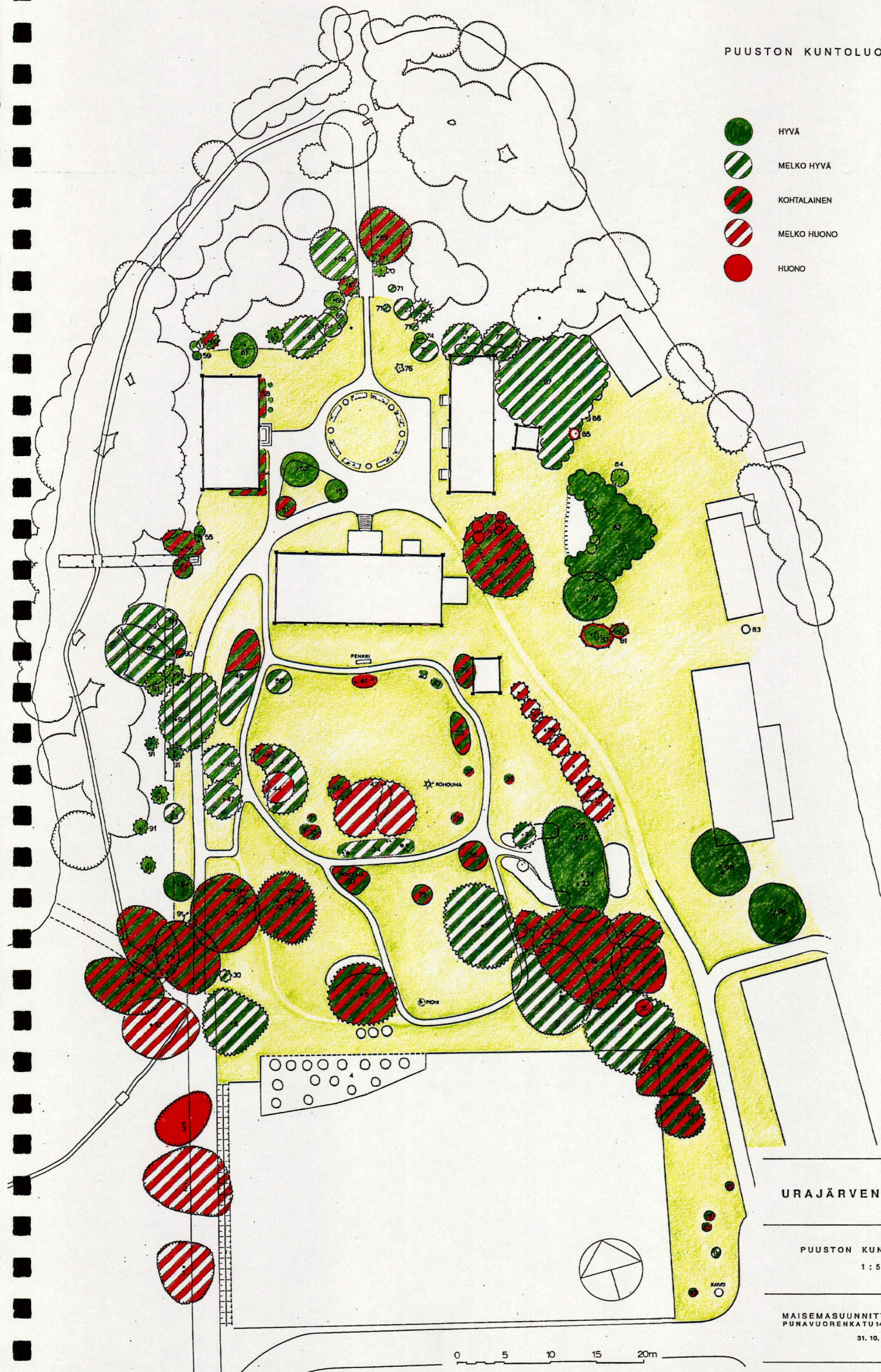
LEHTIPUUT

- VAAHTERA
- LEPPA
- KOIVU
- OMENAPUU
- PAJU
- PIHLAJA
- LEHMUS
- TAMMI

PENSAAT

PERENNARYHMÄT

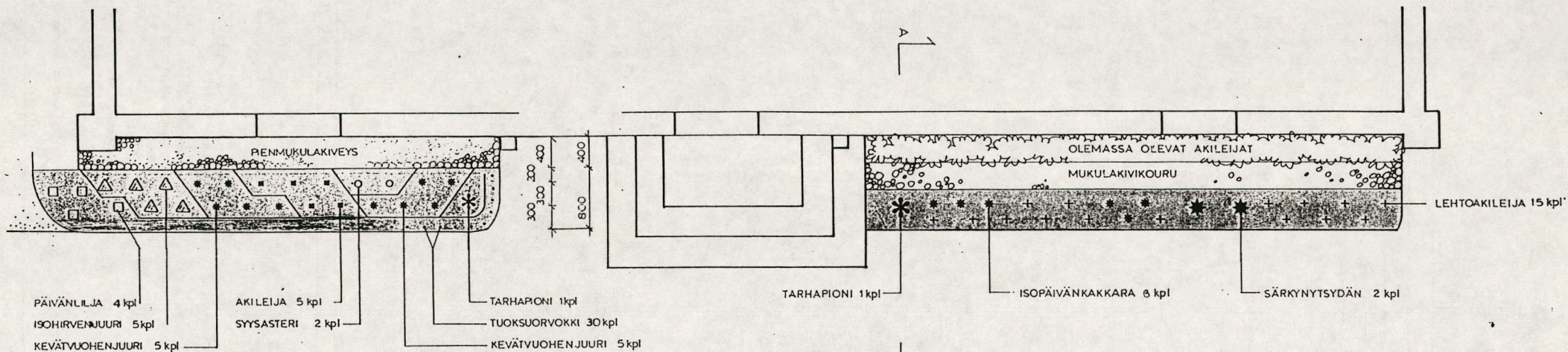
URAJÄRVEN KARTANO

PUUSTON KUNTOLUOKITUS
1 : 500

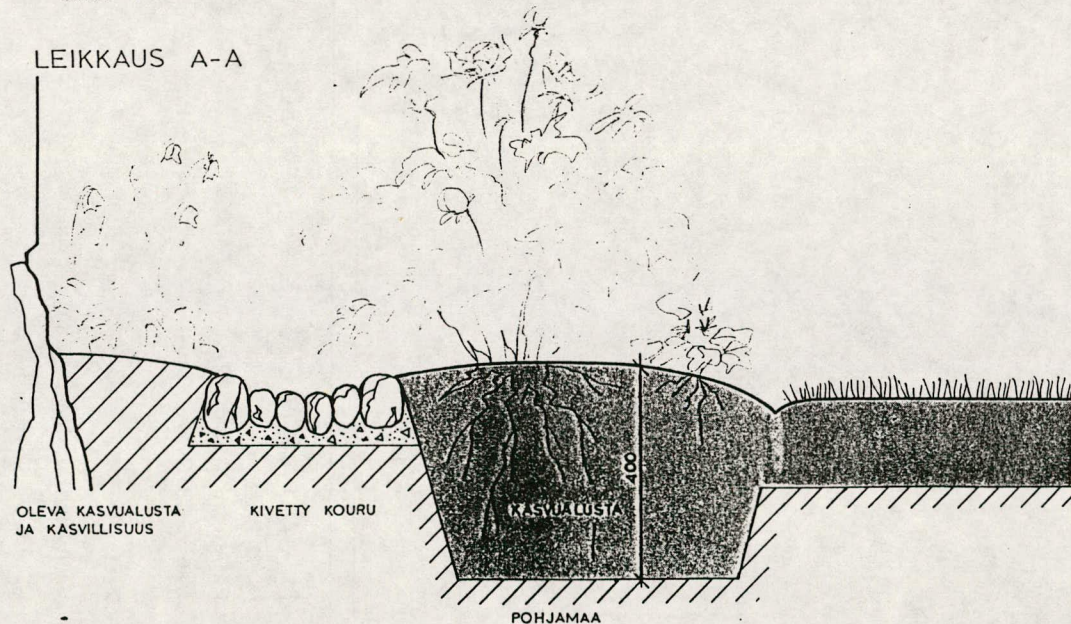
MAISEMASUUNNITTELU HEMGÄRD
PUNAVUORENKATU 14 00150 HELSINKI
31. 10. 1991

0 5 10 15 20m

VANHAN PÄÄRAKENNUKSEN ITÄSEINUSTA Mk 1:50

LEIKKAUS A-A

KASVILUETTELO

AQUILEGIA VULGARIS, lehtoakileija	50 x 25	15 kpl
CHRYSANTHEMUM MAXIMUM, isopäivänkakkara	40 x 25	6 kpl
DICENTRA SPECTABILIS, särkynyt sydän	50 x 50	2 kpl
PAEONIA OFFICINALIS "ALBA PLENA", tarhapioni		1 kpl

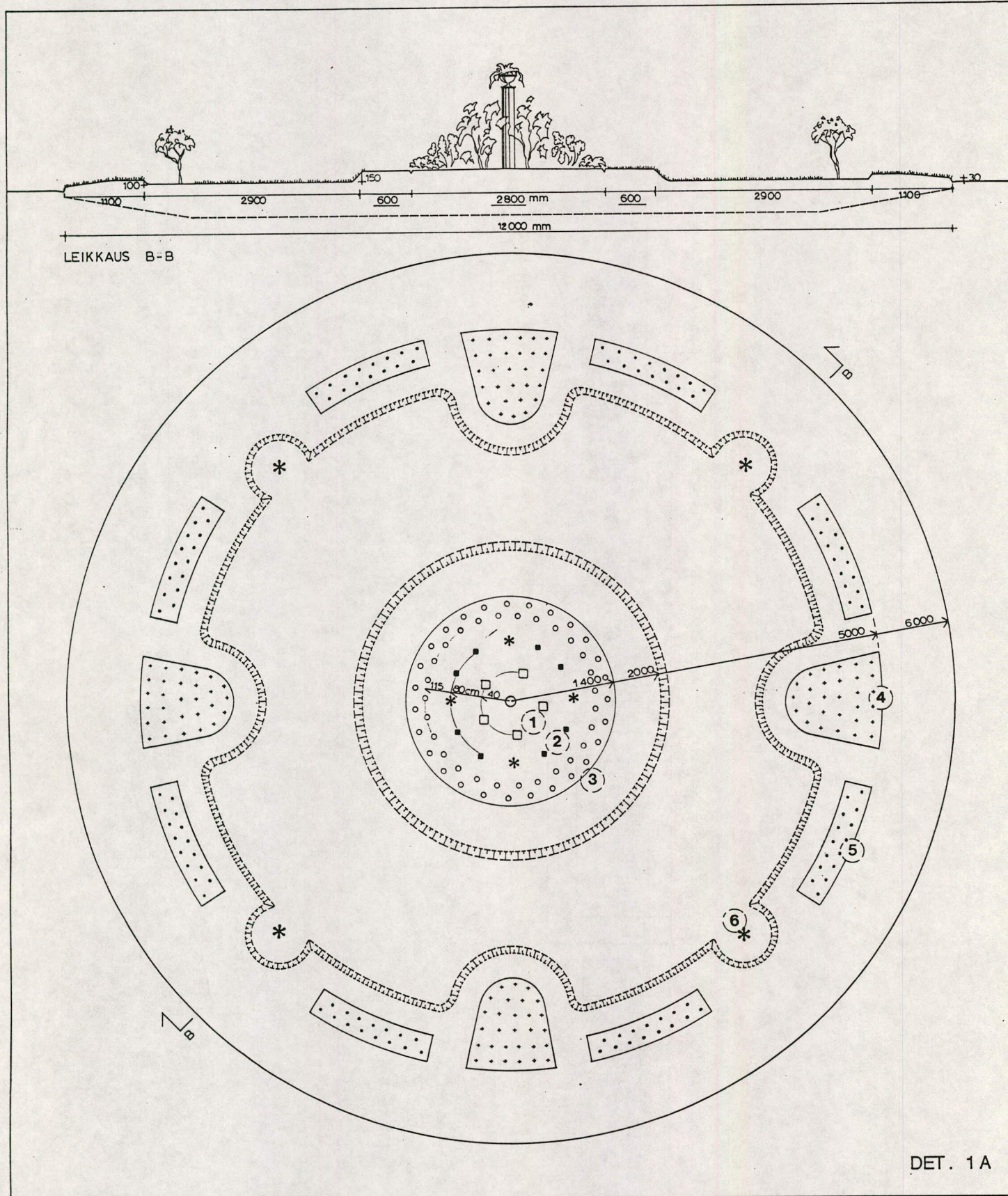
URAJÄRVEN KARTANO

PERENNAISTUTUKSET VANHAN PÄÄRAKENNUKSEN EDUSTALLA

MAISEMASUUNNITTELU HEMGÄRD
PUNAVUORENKATU 14 00150 HELSINKI

26.5.1994

2.61

DET. 1 A

URAJÄRVEN KARTANO

PIHAN PYÖRYLÄN KUKKAISTUTUKSET

VAIHTOEHTO A

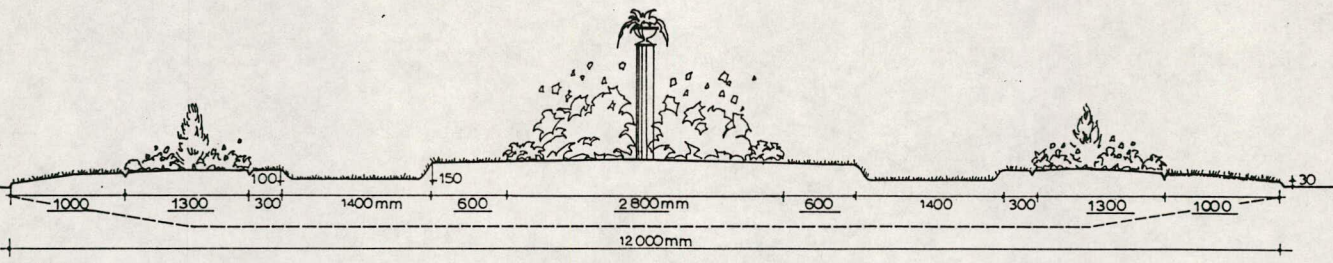
Mk 1:50

Vaihtoehto edustaa 1910-luvun lopun Urajärvi-tyyliä

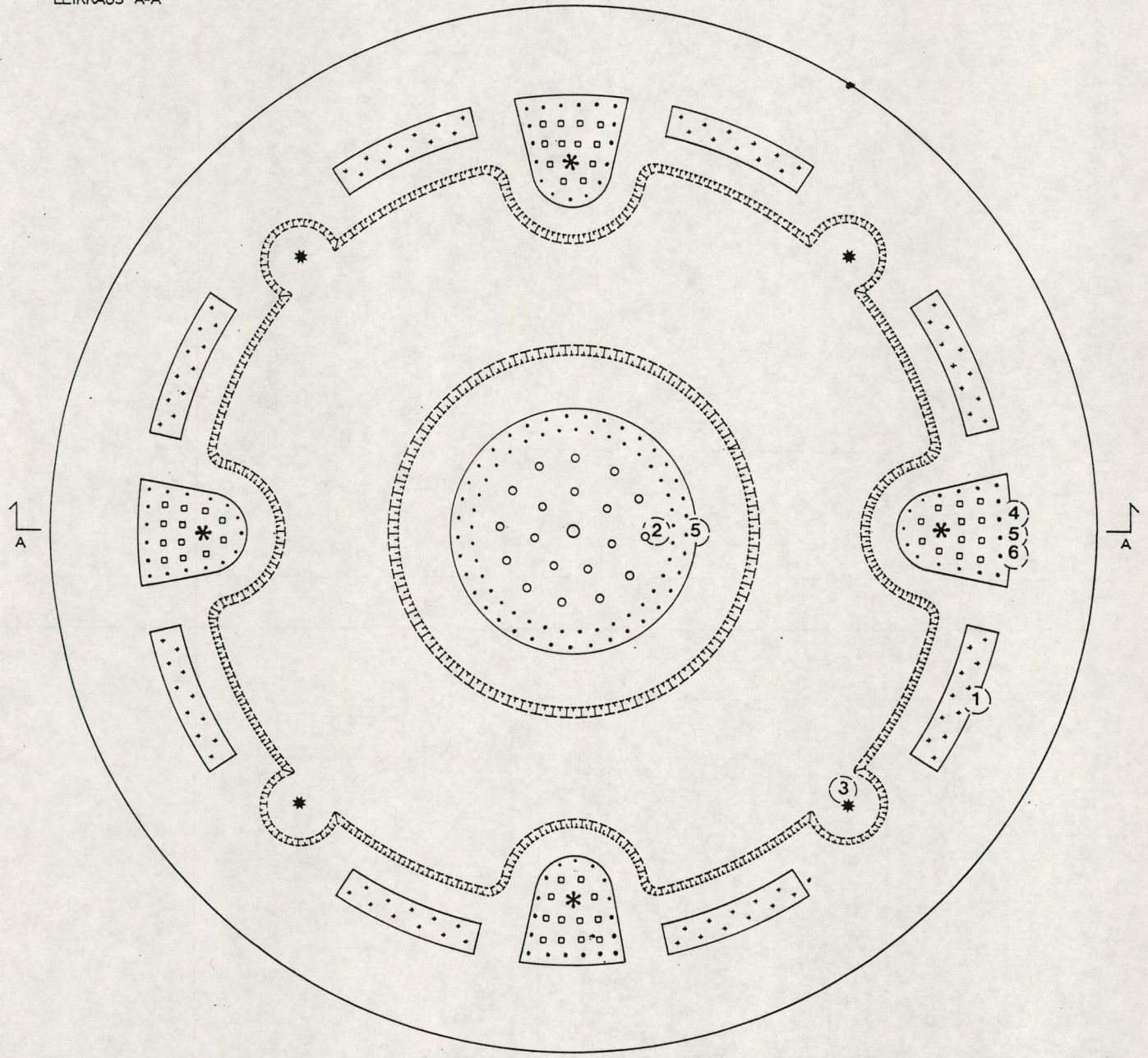
MAISEMASUUNNITTELU HEMGÄRD
Punavuorenkatu 14, 00150 Helsinki
puh: 90-628 964 fax: 90-626 167
20.4.1994

N:o	KASVI	kpl	taimiväli	merkki
1	Dahlia, koristedaalia: Gerrie Hoek tai Snowcountry	5	50 cm	□
2	Dahlia, mignondaalia: Sneezy tai puistodaalia: Park Princess	8	40 cm	■
3	Chrysanthemum parthenium, reunuspäivänkakkara tai Chrysanthemum paludosum, peikonkakkara	54	25x15	○
4	Lobelia erinus, sinilobelia esim. Blue Moon	116	20x20	+
5	Senecio bicolor, hopeavillakko	120	20x15	•
6	Rosa, runkoruusu (tuettava tukiseipäällä)	4		*
	Fatsia japonica, huonearialia - voidaan korvata daalialla n:o 2	4		*

2 * 62

LEIKKAUS A-A

DET. 1 B

URAJÄRVEN KARTANO

PIHAN PYÖRYLÄN KUKKAISTUTUKSET
VAIHTOEHTO B

Vaihtoehto edustaa 1910-luvun alun Urajärvi-tyyliä

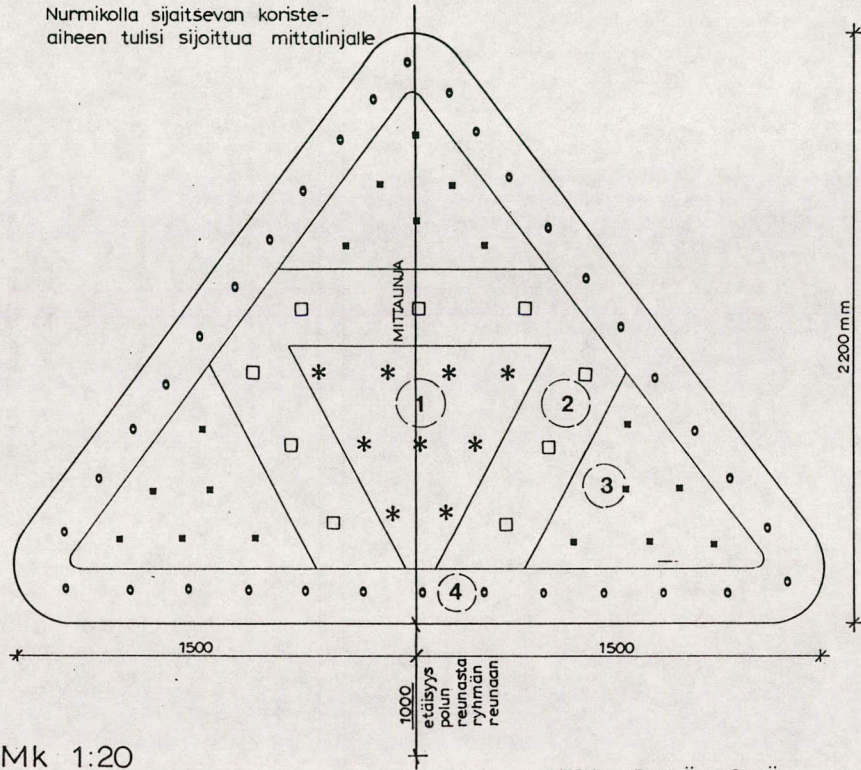
MAISEMASUUNNITTELU HEMGÅRD
Punavuorenkatu 14, 00150 Helsinki
puh: 90-628 964 fax: 90-626 167
4.3. 1993

N:o	KASVI	kpl	taimiväil	merkki
1	Chrysanthemum parthenium, reunuspäivänkakkara tai Chrysanthemum paludosum, peikonkakkara	88	25x15	+
2	Dahlia, koristedaalia: Gerrie Hoek (tai Puistodaalia: Park Princess)	19	40	o
3	Rosa, runkoruusu - voidaan korvata huonearalialla mikäli ruusut kuolleet	4		*
4	Kochia scoparia, kesäsyypressi	4		*
5	Senecio bicolor, hopeavillakko	48	20x20	□
6	Lobelia erinus, sinilobelia, esim. Blue Moon	142	20x20	.

PIHAN KUKKARYHMÄ

DET 2

Nurmikolla sijaitsevan koriste-
aiheen tulisi sijoittua mittalinjalle

Mk 1:20

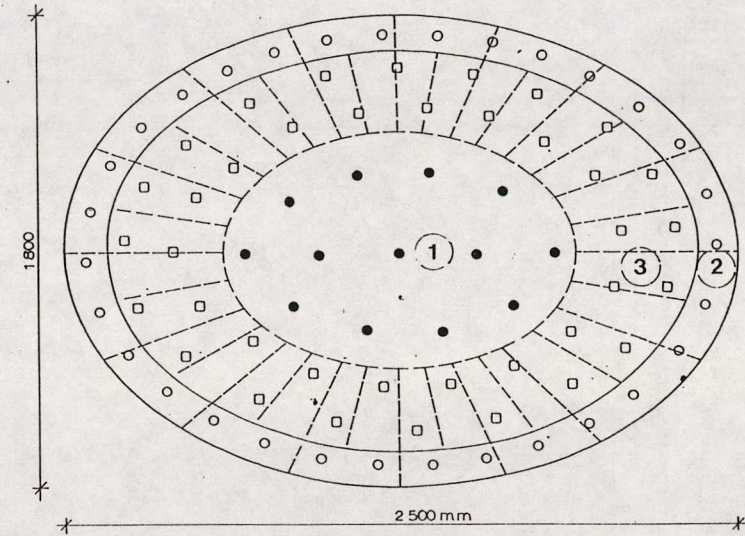
- ① AMARANTHUS CAUDATUS, punarevonhätä 9 kpl
- ② CANNA INDICA HYBR., kannan 9 kpl
- ③ NICOTIANA X SANDERAE, koristetupakka (valk.) 18 kpl
- ④ STACHYS BYZANTINA, nukkapähkämö 34 kpl

MERKKI TAIMIVÄLI x RIVIVÄLI

*	20 x 25
□	30
■	asetetaan kuvan mukaisesti
○	20

URAJÄRVEN KARTANO

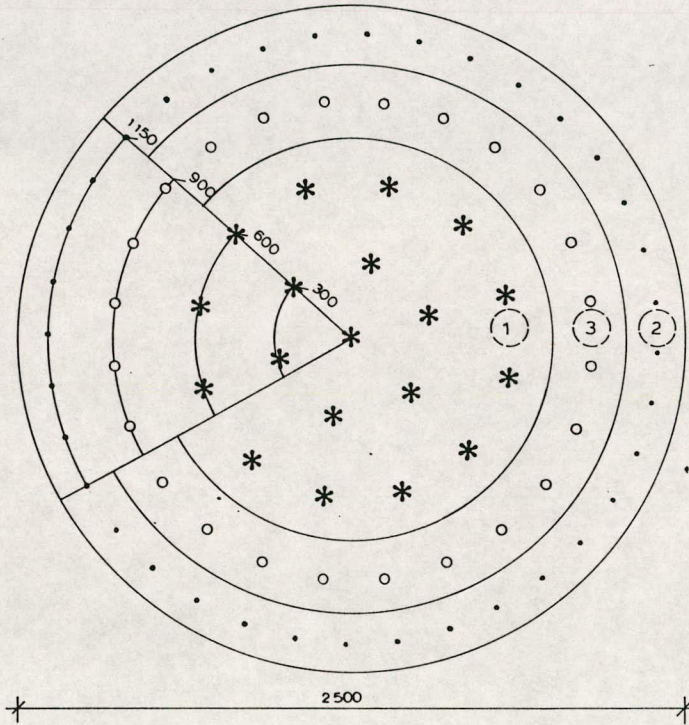
KUKKARYHMÄ 2

- ① AQUILEGIA VULGARIS, lehtoakileija 13 kpl ● (siirrettävä)
- ② SENECIO BICOLOR, hopeavillakko 31 kpl ○
- ③ VIOLA CORNUTA, sarviorvokki 38 kpl □

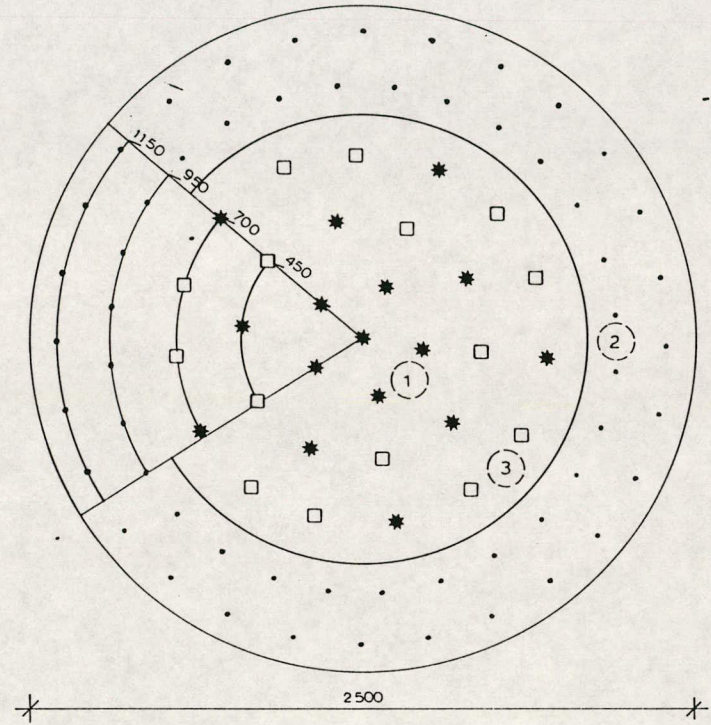
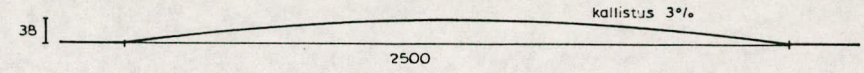
URAJÄRVEN KARTANO

PUUTARHAN KUKKAISTUTUKSET 1994

KUKKARYHMÄ 3

①	AMARANTHUS CAUDATUS, punarevonhätä 19 kpl	*
②	LOBELIA ERINUS, sinilobelia 36 kpl VAALEANSININEN	•
③	SENECIO BICOLOR, hopeavillakko 24 kpl	○

KUKKARYHMÄ 4 JA 5

①	BEGONIA TUBERHYBRIDA, mukulabegonia (vaal. kelt.) 16 kpl	*	TAIMIVÄLI
②	CHRYSANthemum PALUDOSUM, peikonkakkara 56 kpl tai CHRYSANTHEMUM PARTHENIUM, reunuspäivänkakkara	•	20/25
③	VIOLA WITTRÖCKIANA, tarhaorvokki 15 kpl ryhmään 4: 'Thunersea', sininen ryhmään 5: 'Bergwacht', tummansininen	□	30

KASVILLISUUSINVENTOINTI

MERKINNÄT:
TÄRKEPI LAJIMÄÄRITTELY INVENTOINTILOMAKKEISSA

HAVUPUUT

- PIHTA
- KATAJA
- LEHTIKUUSI
- KUUSI
- MANTTU
- TUIJA

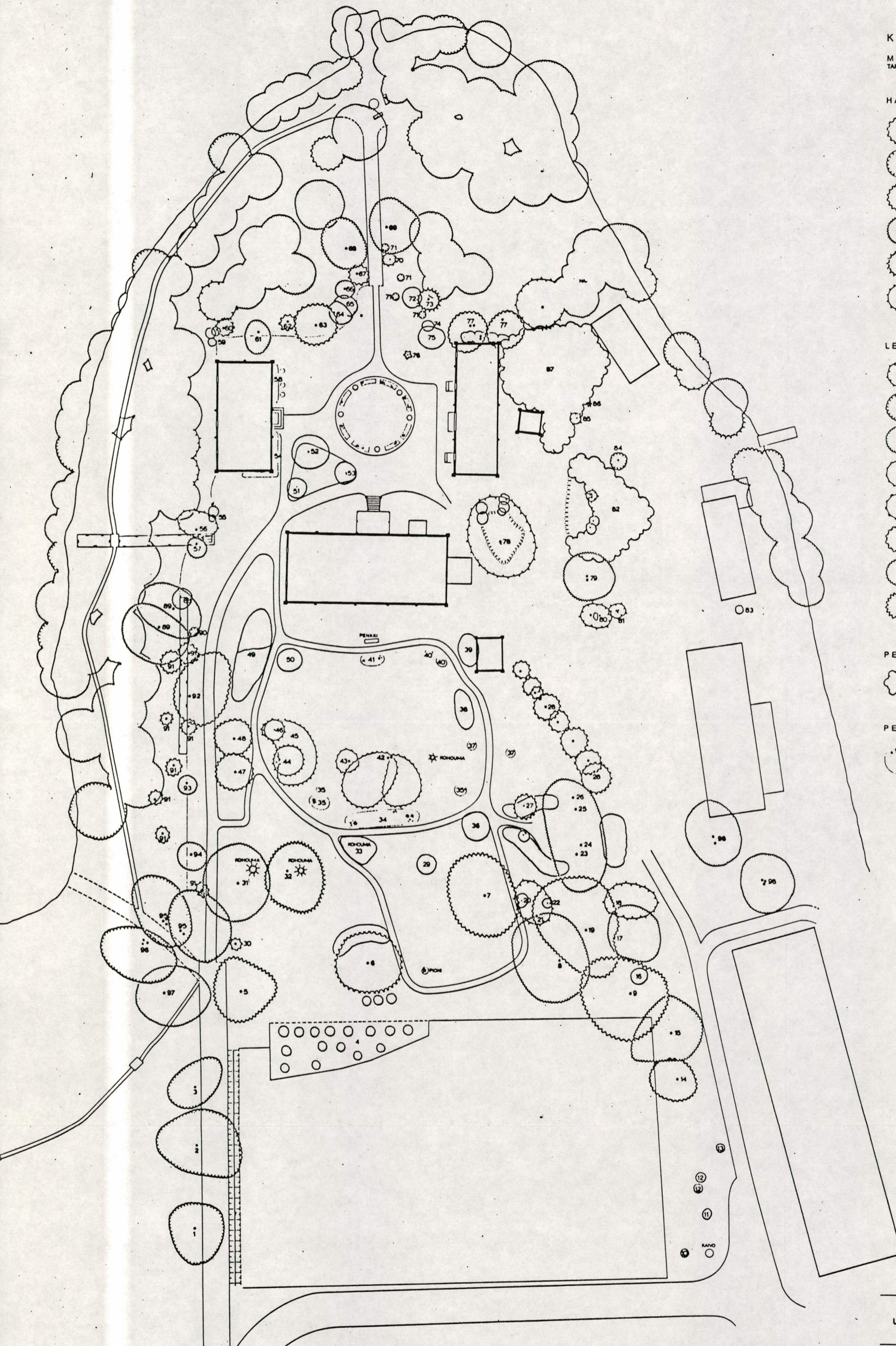
LEHTIPUUT

- VAAHTERA
- LEPPÄ
- KOIVU
- OMENAPUU
- PAJU
- PIHLAJA
- LEHMUS
- TAMMI

PENSAAT

PERENNARYHMÄT

URAJÄRVEN KARTANO

PUUTARHAN HOITOSUUNNITELMA
KASVILLISUUSINVENTOINTI

MAISEMASUUNNITTELU HEMGÅRD
PUHAVUORENKATU 11 HELSINKI
21. 10. 1981

0 5 10 15 20m

URAJÄRVI

NO	LAI	KORKEUS	RUNKO HALKAISUJA (cm) / LUONNE	LATVUS LUONNE	IKÄ (V)	KUNTO / MERKITYS	TOIMENPITEITÄ
1	Tervaleppä / Alnus glutinosa	18-20	80-90	hieman kuivia oksia	100	kohtalainen / melko huono	
2	Tervaleppä / Alnus glutinosa	22	100, rungolla kääpää	laaja	100	kohtalainen / melko huono	
3	Tervaleppä / Alnus glutinosa	22	70, toinen haara repeytynyt repeytymäkohdassa kasvaa viinimarjapensas	harva	100	huono, laho	
4	marjapensaita: punaviinimarja, mustaviinimarja karviainen						
5	Tammi / Quercus robur	10	40, haarautuu, 1 metrin korkeu- dessa useaksi haaraksi	pyöreä		melko hyvä	
6	Siperianpihta / Abies sibirica alla pensaita: Syringa, Ribes, Corylus, Sambucus, Prunus padus sekä kotkansiipeä	28-30	60, rungossa muhkuroita ja kuoressa pieniä halkeamia	vihreä, tuuhea	noin 80	kohtalainen	
7	Tammi / Quercus robur	12	55, haarautuu 2 m:n korkeudessa	leveä, pyöreä, hieman kuivia oksia		melko hyvä	
8	Lehmus / Tilia cordata	18-20	50 + 55, 2-haarainen, 1 haara poistettu (ollut siis 3-haar.) rungossa vanha halkeama	laaja, tuuhea, ulottuu lähes maahan, hieman kuivia oksia		melko hyvä / kohtalainen kaunis	
9	Tammi / Quercus robur	24	70, vanha halkeama, suorahko	toispuoleinen, ei oksia alaosassa		melko hyvä / kohtalainen	
10	Onnenpensas	1,5		hieman risuinen			
11	Jasmike	1,8		leikattu pallomaiseksi, tuuhea		melko hyvä	
12	Orapihlaja, 2 kpl	2		leikattu pallomaiseksi			
13	Sorvarinpensas Euonymus europaeus	1,5		leikattu		melko hyvä	
14	Hopeapaju Salix alba Argentea	16-18	30 + 30 + 20, 3-haarainen	toispuoleinen		kohtalainen, ei erityisen kaunis	
15	Lehmus / Tilia cordata	20	55, haaroittuu 5m:n korkeu- dessa	tuuhea, leveähkö jonkin verran kuivia oksia		kohtalainen	
16	Terttuselja / Sambucus racemosa + viinimarja	2		yhdessä		huonoja	

URAJÄRVI

NO	LAJI	KORKEUS	RUNKO HALKAISIJA (cm) / LUONNE	LÄTVUS LUONNE	IKÄ (V)	KUNTO / MERKITYS	TOIMENPITEITÄ
17	Koivu	20-24	50, suora, rungossa pitkä halkeama, jäkälää	toispuoleinen, ei kovin laaja melko kaunis, alhaalta pois- tettu joitakin isoja oksia	80	kohtalainen, melko ahtaalla	
18	Vaahtera / Acer platanoides	15	30, hontelo, haarat kiertyneet toistensa ympärille, ehyt, jäkälää	täysin toispuoleinen, kuolleita pieniä oksia	40	kohtalainen	
19	Lehtikuusi	28	90 / 100, jyrkäv, ehjännäköinen, alaoksia leikattu	karsiutunut alhaalta toiselta isoja kuivuneita oksia	yli 100	kasvaa ehkä muiden latvusten yläpuolella, muu- toin oksat kuolleet	
20	Kuusama	2	iso haara poistettu, vain 5 ohutta vartta jäljellä	risuinen			
21	Vaahtera punalehtinen, ei kuitenkaan verivaahtera	6	15, kiemura, kasvaa ehkä vanhan kannon ympärillä, vieressä poistettujen versojen tynkiä, alhaalla kolhuja, kuori irtoilee	täysin toispuoleinen, pimeässä kehittynyt, hieman kuolleita oksia	20-30?	ehkä jääne vanhasta	
22	Syreeni	1,4	vanhan poistetun versoja				
23	Kuusi / Picea abies alla pun. viinimarja, lehtokuusama, syreeni	25-30	55, ehyt	toispuoleinen alhaalla kuivia oksia, alaoksia poistettu	yli 100	seinämä tonttulalle, 23,24,25 ja 26 muodostavat kokonaisuuden, jolla yhtenäinen latvus, komea ryhmä	
24	Kuusi / Picea abies		75				
25	Kuusi / Picea abies		80				
26	Kuusi / Picea abies		80				
27	Pihta	12	20, suora, ehyt	alhaalta toispuoleinen	20-30? nuori		
28	Pihta , 8 kpl	15-25	15-50, suoraa, ehyitä	toispuoleisia yhden neulasen ruskistuneet (kuolemassa?)		istutettu riviin aidanteeksi,	
29	Juhann.ruusu/Rosa pimpinellifolia	1,5-2	yksittäispensaana nurmikolla	hieman harvako, rikkaruohottunut		kohtalainen, ei erityisen kaunis	hoitoleikkaus, kitkentä
30	Siperianpihta / Abies sibirica	3,5	5, terve, suora	harva, hieman toispuoleinen	n. 20	kohtalainen / melko hyvä	
31	Kuusi / Picea abies	22-25	75, terve, melko suora, maa kohooa tyvellä / juuren niska "ylhäällä"	harvenee ylöspäin, oksien kärjet näyttävät kuivettuneilta	70-80	kohtalainen / melko hyvä ei erityisen kaunis	

URAJÄRVI

NO	LAJI	KORKEUS	RUNKO HALKAISIJA (cm) / LUONNE	LATVUS LUONNE	IKÄ (V)	KUNTO / MERKITYS	TOIMENPITEITÄ
32	Sembramänty / Pinus cembra	n. 18	80, suora, pieniä pihkaa vuotavia lähes kylestyneitä leikkausarpia	toispuoleinen, kuivunut lähes täysin kuusen ja talon puolelta. Karsiutunut alhaalta cembralle tyypillisellä tavalla	70-80	kohtalainen / melko hyvä eteläpuolelta vielä kaunis	
33	Syreeni / Syringa vulgaris, kasvavat kohouman päällä	1,5-2	vanhat versot leikattu	uudet versot elinvoimaisen näköisiä, tosin voi olla harva ollakseen pelkkä syreeniryhmä	vanhat	seassa japanintatarta, tuomen ja vaahteran vesaa, akileijaa ja rikkaruohoja	ryhmä perattava
34	Jättitatar	n.2m	tiivis ryhmä keskellä muuten melko avointa keskipihaa				
35	Jätiputki		yksittäin nurmikolla kummallakin puolella edellistä ryhmää				
36	Kuusama	n. 3m	monihaarainen, kookas yksittäispensas, maankohouman kohdalla	ylimmät oksat kauniit, kaartuvat hieman alaspäin, alhaalta kuitenkin paljas, vanhimmat versot leikattu joskus	“kanto” vanhan näköinen	kohtalainen	
37	Perennaryhmät 2 kpl Unikko Narsissi, valk., puolikerrottu					kohtalaisessa kunnossa	ryhmien muodot epämääräiset (pyöreät ?), kunnostettava ja kitkettävä jos säilytetään
38	Mustaherukka / Ribes nigrum	1,5	usean pensaan pitkulainen ryhmä	kuivuneita ja kuolleita oksia jonkin verran. Koristepensaiksi muuten hyvät. Marjojakin kohtalaisesti		kohtalainen / (melko hyvä)	voisi nuorentaa leikkaamalla vanhimmat versot, alusta kitkettävä
39	Villaheisi / Viburnum lantana	3-3,5	2 hyvin lähekkäistä muodostavat yhtenäisen pensaan	vanhimmat oksat kuolleet, muuten ok	vanha	kohtalainen / melko hyvä ikäisekseen. seassa kasvaa vaahteran taimi	hoitoleikkaus, vaahteran taimi poistetaan
40	Jalopioni		2 yksittäistä yksilöä nurmella			kauniit	toisen seassa akileijaa
41	Perennaryhmä Unikko Narsissi Salkoruusu					huonokuntoinen ryhmä, rikkaruohojen vallassa, lupiinia, lemmikkiä, ym	kunnostettava jos säilytetään
42	Omenapuu	n. 8m	ollut 3-haarainen alhaalta saakka, haarat revenneet ja 1 poistettu kokonaan, halk. 25-30, muuten suht. terveet, kaartuvat toisistaan pois päin	täysin toispuoleinen, melko laaja, eteläpuolelta vielä kohtalaisen näköinen, runsaasti kuivuneita pikkuoksia. Kukkinut melko runsaasti		melko huono	vaijeroitava pikaisesti mikäli aiotaan säilyttää

URAJÄRVI

NO	LAI	KORKEUS	RUNKO HALKAISIJA (cm) / LUONNE	LATVUS LUONNE	IKÄ (V)	KUNTO / MERKITYS	TOIMENPITEITÄ
43	Omenapuu	n. 4m	10, 2-haarainen n. 0,5 m korkeudelta, vanhoja vaurioita, naavaa	latvus puikean muotoinen, oksat hyvin yläviistot	ikää vaikea arvioida	kohtalainen, pieni !	
44	Tuija , 2 kpl	10-12	10-20, monirunkoiset alhaalta saakka, läntisimmät rungot poistettu	toispuoleiset, vihreää vain melko ylhäällä. Länsipuolelta täysin karsiutuneet / kuolleet	alkuperäiset ?	melko huono	ryhmän länsipuolella alla ja ryhmän keskellä: - kookkaita tertuseljäpensaita - vatukkaa - herukkaa - mahoniaa ryhmä siistittävä ! valkoinen naisveistos
45	Tuija useita puoliympyrä muodostelmassa, osa tosin varmaan eri lajiketta	6-8	monirunkoisia	muodostavat täysin yhteisen latvuksen edellisten kanssa. Kaunis kartiomainen ryhmä keskipihalta katsottuna		melko hyvä	
46	Tuija	n. 9m	20, selvästi runkojohteinen	hieman toispuoleinen ja ylempää hieman harvahko		kohtalainen	
47	Siperianpihta / Abies sibirica	n. 30	70, 2-haarainen latva n. 20 m korkeudelta, lieviä pihkaa vuotavia halkeamia	tyypillinen, kapea, alimmat oksat karsittu, oleva oksisto alapään	n. 80	melko hyvä	
48	Siperianpihta / Abies sibirica	25-30	90, 2-haarainen n. 1 m korkeudelta, haarat n. 45 cm, halkeama haarasta alas asti + muita lieviä	tyypillinen, kapea, hieman toispuoleiset	n. 80	melko hyvä	
49	Pähkinäpensas Corylus avellana ryhmä, 8 kpl pohjoispäässä syreeniä	4-(5)	nuoria versoja, vanhat leikattu mutamia vuosia sitten “	erittäin hyvin uusiutumaan lähteneitä syreenit paikoittain erittäinkin huonosti uusiutuneita, keskelle muodostuu tyhjä aukko	vanhat vanhat	hyväkuntoisia, kauniita kohtalaisia / melko huonoja	alusta hoidettava jotenkin / rikkaruohottunut “
50	Kanukka / Cornus alba (?)	2,5	nuorennusleikattu muutamia vuosia sitten, vanhoja kantoja	toispuoleinen, harvempi polun puolelta, melko kaunis ja tuuhea pihan puolelta katsottuna		melko hyväkuntoinen	
51	Kanukka / Cornus alba (?)	n. 1m	“valtava” kanto (12-15 cm), jonka kyljestä 1 Cornus verso (5cm)	matala pieni, ei kuitenkaan enää nuori, toispuoleinen	vanha	kohtalainen, ei välttämättä mikään kaunistus	
52	Lehtokuusama Lonicera xylosteum	3-(3,5)	kookas yksittäispensas	todella tuuhea, kaunis pallomainen	vanha	hyvä, kaunis	
53	Ruostehappomarja Berberis vulgaris	2-2,5	alasleykattu joskus	keskioksat pystyt, reunimmat alaskaartuvat, tyypillinen, melko kaunis	vanha	hyväkuntoinen	
54	Akileijaa vanhan päärakennuksen ympärillä						ryhmä syytä kitkeä

URAJÄRVI

NO	LAJI	KORKEUS	RUNKO HALKAISIJA (cm) / LUONNE	LATVUS LUONNE	IKÄ (V)	KUNTO / MERKITYS	TOIMENPITEITÄ
55	Kirsikka (?), 2 kpl	0,5 m	kaksi pientä, muutama vuosi sitten istutettua			hyväkuntoisia	kuuluvatko todella tähän ?
56	Vaahtera / Acer platanoides	12-14	2-runkoinen alhaalta saakka, 20, kolmas haara poistettu aiemmin, naavaa ja kääpiä, mahdollisesti lahoa	kapeahko, pysty, jonkin verran kuolleita ja kuivuneita oksia, toispuoleinen	60-	kohtalainen	alla lintutalo
57	Hopea / sinikuusi	n. 12	20, ehjä, terve, aavistuksen ver- ran vino	täysin toispuoleinen, harvahko, paljon kuivuneita ja naavoittu- neita oksia		kohtalainen / melko huono ei mikään kaunistus	alla lintutalo
58	Perennaryhmät vanhan pää- rakennuksen seinustalla - ukonhattu - lehtosinilatva - salkoruusu - akileijaa - palavarakkaus tai rohtosuopa- yrtti - tarkista !						kunnostettava / kitkettävä
59	Kirsikka (?), 3 kpl	1,5-2	1-4, pensasmaisia			melko hyväkuntoiset	
60	Siperianpihta / Abies sibirica	n. 8m	12, suora, terve	hieman harvahko, latva vaurioi- tunut kosketuksesta (metsässä olevan vaahteran oksa hankaa)	25-30	kohtalainen	alla ribestä metsän puolella
61	Koivu / Betula pendula	18-20	20, suora, ehjä, kauniin val- koinen	melko ylhäällä, kapea, muuten ok	40-50	hyväkuntoinen	
62	Siperianpihta / Abies sibirica	4-5	7, suora, terve	nuori hyväkuntoinen puu	15-20	hyvä	alla ukonhattua
63	Siperianpihta / Abies sibirica	n. 30	60, ehjä, suora, 2-haarainen n. 25 m korkeudelta	tyypillinen kapea, alimmat oksat poistettu, ovat alaoksat riippuvat lähes maahan saakka	n.80	melko hyvä	alla metsän puolella lehtokuu- samaa
64	Lehtokuusama Lonicera xylosteum	n. 3m	pyöreähkö pensas	hieman toispuoleinen, metsän puolelta karsiutuneempi. Pihan puolelta melko kaunis, tuuhea		melko hyväkuntoinen	
65	Rusokuusama / Lonicera tatarica	2,5	yhdessä edellisen kanssa	toispuoleinen, jää osittain lehto- kuusaman alle, kukkii runsaasti pihan puolelta ihan kaunis		melko hyväkuntoinen	
66	Koivu / Betula pendula	5-6	5, terve, suora	tyypillinen, nuori, kaunis koivu	15-20	hyväkuntoinen	alla ribestä
67	Siperianpihta / Abies sibirica	12-14	20, suora, terve	toispuoleinen, tosin pihan puo- lelta ok, latva vioittunut	35-40	melko hyväkuntoinen, latvaa lukuunottamatta, lehmus hankaa	

URAJÄRVI

NO	LAIJI	KORKEUS	RUNKO HALKAISIJA (cm) / LUONNE	LATVUS LUONNE	IKÄ (V)	KUNTO / MERKITYS	TOIMENPITEITÄ
68	Lehmus	18-20	45, suora, ehjä, naavainen	kapea, pysty, hieman katkenneita oksia, oksakulma alas	60-80	melko hyvä ikäisekseen	
69	Lehmus	20-22	55, suora, ehjä, naavainen	kapea, latva kaartuu voimakkaasti itään, oksakulma vahvasti alaviistoon	60-80	kohtalainen / melko hyvä	
70	Siperianpihta / Abies sibirica	4-5	5, suora, hyväkuntoinen	tyypillinen kaunis, nuori puu	15-20	hyvä	
71	Kataja , 4 kpl	1-2,5	korkeimmat 2 kpl n.s. "runkomaisia" (alaoksat karsittu), 2 pienempää tyypillisiä	kaikki melko vihreitä ja hyväkuntoisen näköisiä		melko hyvä / hyvä	
72	Lehtokuusama Lonicera xylosteum	n. 2m	pallomainen pensas katajien ja männyn välissä			melko hyväkuntoinen ja ihan kaunis metsänreunassa	
73	Mänty / Pinus sylvestris	n. 14m	15, terve, lievä mutka n. 9m	erittäin kapea, pysty	30-40	melko hyvä	
74	Punalehtiruusu / Rosa glauca	n. 2m	tyypillinen kapea, pysty, alta paljas	uloimmat oksat kaartuvat hieman alaspäin, jää kuusaman 75, taakse, ei näy keskipihalta		hyväkuntoinen	
75	Lehtokuusama Lonicera xylosteum	n. 3m	vanha kookas yksittäispensas	toispuoleinen, mutta pihan puolelta kaunis, pyöreä	vanha	melko hyvä	
76	Tammi / Quercus robur	n. 1,5	tammen taimi	ei latvaversoa			
77	Pihlaja / Sorbus aucuparia, 2 kpl	8 ja 12	toinen 2- runkoinen alhaalta saakka, 15	2-runkoinen kapea ja pysty, toinen tyypillisempi		melko hyväkuntoiset	alla Sorbaria sorbifoliaa
78	Vaahtera / Acer platanoides	n. 12m	30, 2-haarainen n. 1m korkeudelta. haarakohdasta halkeama alas asti, kuori irtoile ylempää, voi olla lahoakin	tyypillinen, hieman harvenemaan päin, hieman kuivia oksia	n. 70	kohtalainen	alla pihlajan ja vaahteran vesakkoa - poistetaan iiristä ja upean paljon mehi-ruusukkeita
79	Kuusi / Picea abies	n. 10m	20, 2-runkoinen alhaalta saakka, terveet, suorat	tuuhea, kaunis, näyttää yhdeltä kuuselta, useampia latvoja	30-	hyväkuntoinen, kaunis	
80	Vaahtera / Acer platanoides	4-5	2 useampirunkoista pensasmaista, kummallakin puolella kiveä	itsestään kasvaneet		hyväkuntoiset, mutta eivät kuulu tähän	voidaan poistaa
81	Vaahtera / Acer platanoides	n. 2,5	monirunkoinen pensasmainen	itsestään kasvanut		hyvä, muttei kuulu tähän	voidaan poistaa
82	Kurttulehtiruusu / Rosa rugosa	1,5	tuuhea massaistutus, kukkii hyvin			hyvä, seassa vaahteran ja tuomen vesoja	ryhmän reuna siistittävä / kitkettävä. vesat poistetaan
83	Luumu (voi olla jokin muukin)	1,5	muutama vuosi sitten istutettu			hyväkuntoinen taimi	

URAJÄRVI

NO	LAJI	KORKEUS	RUNKO HALKAISIJA (cm) / LUONNE	LATVUS LUONNE	IKÄ (V)	KUNTO / MERKITYS	TOIMENPITEITÄ
84	Tervaleppä / <i>Alnus glutinosa</i>	4-5	5, ehjä, suora	kauniin, hyväkuntoisen näköinen latvus	n. 15	hyväkuntoinen	alla tervalepän "vesakkopensas" jonka saa poistaa. Nurmikolla ryhmien välissä kiviä ja niiden vaahteran ja tuomen vesoja - saa poistaa
85	Vaahtera / <i>Acer platanoides</i>	n. 3,5	2-runkoinen, itsestään kasvanut taimi		5-10		voidaan poistaa
86	Sembramänty / <i>Pinus cembra</i>	30 cm	pieni taimi			hyväkuntoinen	ympäriältä kitkettävä silloin tällöin, tukehtuu muuten heikkoon
87	Pihlaja-angervo <i>Sorbaria sorbifolia</i>	1-2	tiivis massaryhmä			suhteellisen hyväkuntoinen	alueen reuna hoitamaton, epäsiisti
88	Lehtokuusama <i>Lonicera xylosteum</i>	n. 2m	yksittäispensas pihan ja metsärinteen rajalla	pallomainen, metsän puolelta harvempi		melko hyvä	
89	Koivu / <i>Betula pendula</i> , 2 kpl	25-	45 ja 55, suorat, toinen ehjä ja terveen näköinen. Lähempänä taloa olevalla lahoja ja katkenneita alaoksia - runkokin voi olla laho	yhteinen kapeahko erittäin korkea latvus	60-80	melko hyvä	
90	Kataja <i>Juniperus communis</i>	2,5		pysty, "kartio", toispuoleinen, rinteen puolelta täysin ruskea / kuollut, pihan puolelta vielä lähes alas saakka vihreä		kohtalainen / melko hyvä	
91	Siperianpihta / <i>Abies sibirica</i> , 8 kplrinteessä pitkin polun vartta	5-10	7-12, kaikki terveitä ja suorarunkoisia	tyypillisiä nuoria puita, muutama hieman harvempi. koivujen 89 alle jäävän korkeimman pihdan latva vaurioitunut kosketuksesta	20-35	(melko) hyväkuntoisia kaikki	riittävä kasvutila tarkistettava ajoittain jos aiotaan säilyttää
92	Pihlaja / <i>Sorbus aucuparia</i>	n. 10m	30, lähtee haarautumaan latvukseksi jo 0,5 m korkeudelta, kuori irtoilee tyvestä, hieman vino	hieman toispuoleinen, muuten kaunis, pyöreähkö		melko hyvä, kaunis	alla herukkaa
93	Koivu	10-12	12, terve, melko suora, vaalea tuohimainen	melko tyypillinen nuori koivu, kapea, pieniä tuulenpesäalkuja	n. 35	melko hyvä	
94	Koivu / <i>Betula pendula</i>	10-12	12, suora, terve, tumma	tyypillinen, kapea	n. 35	hyväkuntoinen	

URAJÄRVI

NO	LAI	KORKEUS	RUNKO HALKAISIJA (cm) / LUONNE	LATVUS LUONNE	IKÄ (V)	KUNTO / MERKITYS	TOIMENPITEITÄ
95	Tervaleppä / Alnus glutinosa	22-25	50, melko suora, pahkoja, toinen 2-runkoinen alhaalta saakka, 45, kolmas runkoahaara repeytynyt kauan sitten, vanha vaurio tyvessä, ylempänä kääpiä	muodostavat lähes yhteisen latvuksen, yksittäiset latvukset hie- man toispuoleiset, kapeat ja korkeat, ylhäällä kuolleita oksia	?, vanhat	kohtalainen / melko hyväkuntoisia ikäisikseen	
96	Tervaleppä / Alnus glutinosa	22-25	45-60, 3-runkoinen alhaalta saakka, 1 rungoista 2-haarainen n. 1 m korkeudelta	yhteinen latvus, yksittäin erittäin kapeat ja korkeat	?, vanha	kohtalainen / melko hyväkuntoisia ikäisikseen	
97	Koivu / Betula pubescens	22-25	60, rannan puolella suuri halkeama (n. 7m), paikoin jopa 20 cm leveä, lähtenyt kylestymään	kapeahko, korkea, kuivia, kuolleita alaoksia	n. 80	kohtalainen	
98	Koivu / Betula pendula, 3 kpl	n. 20m	25-30, yksinäinen 3-runkoinen alhaalta saakka, terveitä	2 erillistä muodostavat yhteisen latvuksen, samoin kuin yksinäinen kolmirunkoinen	40-50	hyväkuntoisia	

LÄHDELUETTELO

KIRJALLISUUS

- Blomstedt, Yrjö: Urajärven kartano
teoksessa Asikkalan historia, s 456-464 (Urajärven kartano)
Hämeenlinna 1982
- Sommerschild, Erik: Suomen puutarhataiteesta
teoksessa Suomen puutarhoja, kustannus Oy Kivi
Helsinki 1949
- Sonesson, Nils: Husmoderns trädgårdsbok
Tukholma 1927

ARTIKKELIT JA LEHTILEIKKEET

- Hugo von Heideman muistokirjoitus
Uusi Suomi 1.1.1916
  - Lilly von Heidemanin muistokirjoitus
Huvudstadsbladet Nr 227. 5.10.1917
  - Lilly von Heidemanin muistokirjoitus
Helsingin Sanomat N:o 228. 5.10.1917
- Tirranen, Hertta: Hugo von Heideman, Urajärven säveltäjäromantikko
Suomen museo 1956, s 63-77
- Vahter Tyyni: Asikkala Urajärvi ja von Heideman - suvun muistoja
Osuma 1955, s 51-61
- Urajärven kartanon maisemapuisto
Etelä-Suomen sanomat 24.3.1971
  - Urajärven kartanon vaiheita
Suomen Muinaismuistoyhdistys 1979

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

- Antikainen, Margit: Urajärven kartanon puistoalueen maisema-analyysi ja
hoitosuunnitelma 1972
- Henttonen, Sauvo: Muistio: Urajärven kartanon kotipalstan metsän kunnon arviointi
19.1.1988
- Karhunen, Paula: Urajärven kartanon kirjasto
Lilly ja Hugo von Heidemanin kirjallisten harrastusten tarkastelua
esitelmä suomalais-ugrilaisen kansantieteen proseminaarissa
2.2.1988
- Ketonen, Rauno: Keväästä syksyyn
Poimintoja Hugo von Heidemanin runoluonnoksista
kokoelma
- Korhonen Teppo: Urajärven kartanon vaiheita
3.2.1994, alustava selostus

KARTTA-AINEISTO

- Antikainen, Margit: Urajärven kartanon puistoalueen hoitosuunnitelma mk 1 : 1 000
Otaniemi 24.1. 1972

- Hansson, Ola: Urajärven kartanon puistoalue,
summittaista työ- ja hoitoinventointia osoittava
asemakaava mk 1 : 1 000
Helsinki 17.1.1955
- Hansson, Ola: Urajärven kartanon puistoalue
asemapiirros mk 1 : 2 000
Helsingin yliopiston varastokirjaston vuokra-alueet
Helsinki 17.1.1955
- Hansson, Ola: Urajärven kartanon puistoalue
asemapiirros mk 1 : 2 000
Helsinki 17.1.1955
- Jännes, Jussi: Urajärven kartanon puistoalue,
puiston järjestely mk 1 : 1 000
Helsinki 28.1.1955

KUVA-AINEISTO

Museovirasto,
historian kuva-arkisto: Vanhat valokuvat